

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE VE AVUSTURALYA'DA ÖĞRENİM GÖREN
YABANCI UYRUKLU YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK SORUNLARI

Kheyransa BABİRZADE

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin ASLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Haziran, 2018

TELİF HAKKI

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Kheyransa

Soyadı : BABİRZADE

Bölümü : Eğitim Yönetimi

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye’de ve Avustralya’da Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Yüksek Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Sorunları

İngilizce Adı : Socio-Cultural and Economical Problems of International Graduate Students in Turkey and Australia

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Kheyransa Babirzade

İmza:

KABUL VE ONAY

Kheyransa Babirzade tarafından hazırlanan ‘‘Türkiye’de ve Avustralya’da Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Yüksek Lisans Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Ve Ekonomik Sorunları’’ adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: (Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin ASLAN)

(Eğitim Bilimleri ABD, Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Başkan:

Üye:

Üye:

Üye:

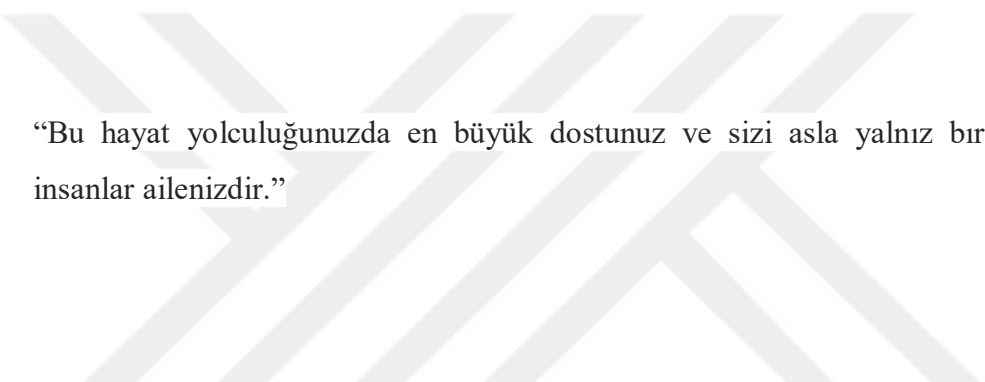
Bu tezin **Eğitim Bilimleri** Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/____

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

“Bu hayat yolculuğunuzda en büyük dostunuz ve sizi asla yalnız bırakmayacak insanlar ailenizdir.”

“Aileme ithaf olunur”

TEŞEKKÜRLER

Yüksek lisans tez çalışmama katılan öğrenci arkadaşlarıma, eğitim hayatımda emeği geçen tüm öğretmenlerime, bu günlere gelmemde her türlü emeği ve desteğini sağlayan anne, babama ve abime çok teşekkür ederim. Yüksek lisans eğitimimde bilgi ve tecrübeleriyle bize ışık tutan Sayın Prof. Dr. Kurtman Ersanlı, Doç. Dr. Cevat Elma, Öğretim Üyesi İbrahim Gül, Dr. Öğretim Üyesi Yüksel Gündüz ve çalışmamda bana rehberlik eden, tez danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin Aslan'a teşekkür ederim.

**TÜRKİYE'DE VE AVUSTRALYA'DA ÖĞRENİM GÖREN
YABANCI UYUKLU YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYO-KÜLTÜREL VE EKONOMİK SORUNLARI**

Yüksek Lisans Tezi

Kheyransa BABİRZADE

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran, 2018

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Avustralya Queensland Üniversitesinin üç farklı enstitüsünde (Sağlık Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüleri) eğitim alan uluslararası lisansüstü öğrencilerin sosyal-kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları sorunları belirlemektir. Bu amaca yönelik olarak sosyal-kültürel ve ekonomik sorunlar; insan ilişkileri, ekonomik sorunlar, barınma, ev özlemi, yemek, giyim ve gelenek-görenek temaları altında incelenmiştir. Araştırmada nitel desende maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyal-kültürel ve ekonomik sorunlarına ilişkin görüşlerinin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesinin farklı enstitülerinde öğrenim gören 15 farklı ülkeden (Afganistan, Etiyopya, Filistin, İran, Kırgızistan, Nijer, Pakistan, Somali, Suriye, Türkmenistan, Yemen, Tuva, Raunda, Moritanya, Kırgızistan) 15 yabancı uyruklu yüksek lisans ve Avustralya Queensland Üniversitesinin farklı enstitülerinde öğrenim gören 7 farklı ülkeden (Çin, Viyetnam, Japonya, Hindistan, Pakistan, Tayland ve Endonezya) 12 yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencisi oluşturmaktadır.

Yapılan yurtiçi ve yurtdışı literatür araştırması sonucu yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerin sosyokültürel ve ekonomik sorunlarının olduğu görülmüştür. Buradan hareketle çalışmanın araştırma bölümünde Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde (Samsun-Türkiye) ve Queensland Üniversitesi'nde (Brisbane-Australia) öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerin sosyokültürel ve ekonomik sorunlarını etkileyen faktörler araştırılmıştır. Çalışma sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürünün benzerlik göstermesi nedeniyle Türkiye'de insani ilişkilerde sorunlarla karşılaşmadıkları ama Avustralya'daki yabancı uyruklu öğrencilerin yerli halkla iletişime geçememe ve dil yetersizliği yüzünden insani ilişkilerde sorunlarla karşılaştıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin önde gelen sorunlarının daha çok ekonomik olup okul harçları, yemek, ulaşım, dil ve barınma gibi konularda yoğunlaştığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : uluslararası öğrenci, sosyal-kültürel sorunlar, ekonomik sorunlar, yükseköğrenim, uyum sorunları.

Sayfa Sayısı : 91

Danışman : Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin Aslan

**SOCIO-CULTURAL AND ECONOMICAL PROBLEMS OF
INTERNATIONAL GRADUATE STUDENTS WHO STUDY AT
ONDOKUZ MAYIS AND QUEENSLAND UNIVERSITIES**

MS Thesis

Kheyransa BABİRZADE

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

June, 2018

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the socio-cultural and economical problems of international students in three different faculties (Health Sciences, Social Sciences and Science Institute) of various universities in Turkey and Australia. To this end, socio-cultural and economic problems were analyzed under such headings; human relations, economic problems, housing, homesickness, food, clothing, and local customs. The study sample included 15 international students (Afghanistan, Ethiopia, Palestine, Iran, Kyrgyzstan, Niger, Pakistan, Somalia, Syria, Turkmenistan, Yemen, Tuva, Raura, Mauritania, Kyrgyzstan) from Turkey and 12 international students (China, Vietnam, Japan, India, Pakistan, Thailand and Endenozo) from Australia. While purposive sampling technique was used in the study, in the analysis of the opinions of international students descriptive analysis was utilised.

Numerous factors indicate that socio-cultural and economics problems of international students were present after literature review produced in both countries. To prove this finding in practicum, survey section of this study, aimed that international students, who study at Ondokuz Mayis University and Queensland University, have been interviewed to identify their socio-cultural and economic problems. In this study, it was determined that participants did not face any prejudice or exclusion in Turkey because Turkish culture shows similarities with their own cultures, but in Australia participants faced many problems as a language proficiency and did not communicate with local people. Students' leading problems

were identified as financial; school tuitions, food, transportation, language and accommodation.

Key Words : İnternational students, socio-cultural problems, economic problems, high education, sociocultural adaptation

Number of Pages : 91

Advisor : Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin Aslan

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER.....	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
SİMGELER VE KISALTMALAR	XVI
BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	5
1.3 Araştırmanın Önemi	6
1.4 Sayıtlar	6
1.5 Sınırlılıklar	6
1.6 Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	7
II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Küreselleşme ve Onun Etkileri	7
2.2 Uluslararasılaşma	9
2.3 Yükseköğretim ve Yaşam.....	10
2.3.1 Mevlana Değişim Programı	11
2.3.2 Erasmus Programı	12
2.4 Yabancı Uyruklu Öğrenci	13
2.5 Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları problemler.....	15
2.5.1 Kültürel Problemler	15
2.5.2 Ekonomik Problemler	17
2.5.3 Yaşamsal Problemler	17
2.5.4 Eğitsel Problemler	18
2.5.5 Psikolojik Problemler.....	20
2.6 Eğitim Sistemleri	21

2.6.1 Türkiye Eğitim Sisteminin Genel Yapısı	22
2.6.2 Avustralya Eğitim Sisteminin Genel Yapısı	25
2.7 İlgili Araştırmalar.....	29
2.7.1 Yurtdışında yapılan araştırmalar.....	29
2.7.2 Yurtiçinde yapılan araştırmalar.....	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	39
III. YÖNTEM.....	39
3.1 Araştırmanın Modeli	39
3.2 Çalışma Grubu	39
3.3 Veri Toplama Aracı.....	41
3.4 Verilerin Analizi	42
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	43
IV. BULGULAR VE YORUM.....	43
4.1 İnsan İlişkileri Sorunlarına İlişkin Bulgular	43
4.2 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ekonomik Sorunlara İlişkin Bulgular	46
4.3 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Barınma Soruna İlişkin Bulgular	49
4.4 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ev Özlemine İlişkin Bulgular	51
4.5 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yemek Soruna İlişkin Bulgular	53
4.6 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kılık Kıyafet Sorununa İlişkin Bulgular	55
4.7 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Gelenek-Göreneğe İlişkin Bulgular	56
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	60
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	60
5.1 Sonuçlar	60
5.1.1 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İnsan İlişkileri Sorunlarına İlişkin Sonuçlar	60
5.1.2 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ekonomik Sorunlarına İlişkin Sonuçlar	61
5.1.3 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Barınma Sorunlarına İlişkin Sonuçlar	61
5.1.4 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ev Özlemi Sorunlarına İlişkin Sonuçları	62
5.1.5 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yemek Sorununa İlişkin Sonuçlar	62
5.1.6 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kılık Kıyafet Sorununa İlişkin Sonuçlar	63
5.1.7 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Gelenek-Görenek Sorunlarına İlişkin Sonuçlar	63
5.2 Tartışma	64

5.3 Öneriler	66
KAYNAKÇA.....	68

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: OMÜ- de Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümlere ve Geldikleri Ükelere Göre Dağılımı	40
Tablo 2: QÜ- de Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümlere ve Geldikleri Ükelere Göre Dağılımı	41
Tablo 3: Türkiye’de arkadaşlık ilişkileri, arkadaş edinme konusunda ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	43
Tablo 4: Avustralya’da arkadaşlık ilişkileri, arkadaş edinme konusunda ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusuna İlişkin Bulgular	44
Tablo 5: Türkiye’ de eğitim görmekte ekonomik sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	46
Tablo 6: Avustralya’da eğitim görmekte ekonomik sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	48
Tablo 7: Türkiye’de barınma ile ilgili sorunlar yaşadınız mı? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	49
Tablo 8: Avustralya’da barınma ile ilgili sorunlar yaşadınız mı? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	50
Tablo 9: Türkiye’de bir lisansüstü öğrencisi olarak ev özlemi yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	51
Tablo 10: Avustralya’da bir lisansüstü öğrencisi olarak ne gibi ev özlemi yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular	52
Tablo 11: Türkiye’de yemek kültürüne uyum sağlamanız zor oldu mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	53
Tablo 12: Avustralya’da yemek kültürüne uyum sağlamanız zor oldu mu? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	54
Tablo 13: Türkiye’de giyim ile ilgili yaşadığımız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	55
Tablo 14: Avustralya’da giyim ile ilgili yaşadığımız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular	56
Tablo 15: Türkiye’de gelenek- görenek ile ilgili yaşadığımız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	57
Tablo 16: Avustralya’da gelenek- görenek ile ilgili yaşadığımız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular.....	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yabancı uyruklu öğrencilerin en çok tercih ettiği ülkeler	14
Şekil 2: Türkiye eğitim sisteminde eğitim-öğretim kademeleri	22
Şekil 3: Avustralya eğitim sisteminin şeması.....	25

SİMGELER VE KISALTMALAR

TÖMER Türkçe Öğrenim ve Araştırma Merkezi

MEB Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK Yüksek Öğretim Kurumu

OMÜ Ondokuz Mayıs Üniversitesi

QÜ Queensland Üniversitesi

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

Küreselleşme, sınır ötesi çalışmada genişleyen pazar biçiminde eğitimin küreselleşmesini de içerir. Küreselleşmenin etkisiyle, günümüzde pek çok alanda uluslararası ortaklıklar, birbirini etkileme ve yaşanan sorunlara müşterek çözüm üretmeyi hedefleyen inceleme maksatlı uygulamalar oldukça büyük önem ve hız kazanmıştır. Söz konusu ortaklıkların yaratılmasında ve sürdürülmesinde, kaynakların verimli ve işgüzar bir biçimde kullanılmasını makul kılan, fiziksel ve mekânsal engelleri ortadan kaldırma gücüne sahip modern teknolojilerin kullanılması da kaçınılmaz bir gereklilik halini almıştır.

Uluslararası ortaklıkların artan bir şekilde önem kazandığı inceleme alanlarından birisi de eğitim-öğretim etkinlikleri ve bu bağlamda insan yetiştirme maksatlı incelemelerdir. Dünyanın birçok ülkesinde, farklı tür ve düzeydeki birçok öğretim derneği, farkına vardıkları yabancı ortaklıklar yolu ile öğrencilerine katma değer yaratacak ve onları daha karlı kılacak seçenekler üretebilme arayışı içine girmektedirler.

Belirli dönemleri kapsayacak şekilde lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenci değişimine olanak veren incelemeler de sözü edilen arayışlar sonucunda üretilen çözümler arasındadır. Lisans ve lisansüstü düzeyde öğrenim gören öğrenciler, öğrenimlerinin belli bir dönemini farklı ülkelerde olan üniversitelerde gerçekleştirebilmektedirler. Böyle bir durum, öğrencilerin geçirdikleri yaşantılarla paha biçilemez kazanımlar elde etmelerine olanak sağlamakla birlikte, öğrenme amacı ile de olsa farklı bir kültüre giden öğrencilerin sorunlar yaşamalarına da yol açmaktadır. Kültürel ayrımlar, yaşam alışkanlıkları, kurumsal işleyişler arasındaki farklılıklar gibi nedenler yaşanan bu sorunlara temel oluşturmaktadır. Başka yönden, söz konusu sorunların çözümlenmesinin zaman alması ya da belli bir çözüme

kavuşturulamaması, öğrencilerin öğrenmeye ayırmaları gereken sınırlı zamanlarını etkili ve verimli kullanamamalarına yol açmakta ve bu durumun doğal bir sonucu olarak da öğrenmelerinin niteliklerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

YÖK'ün (2018) raporuna göre; 2016-2017 eğitim öğretim yılında Türkiye'de 71854 erkek ve 36222 kız olmak üzere toplam 108076 yabancı uyruklu öğrenci eğitim almıştır. Türkiye'de yabancı uyruklu öğrenci alınmasındaki amaçlar; Türkçeyi öğretmek, Türk milletini ve özelliklerini tanıtmak, ülkelerarası ve kültürlerarası ilişkileri geliştirmek, Türk kültürünün yabancı ülkelerde tanıtılmasını kolaylaştırmak, uluslararası ortak düşünce birliğinin oluşmasına katkıda bulunmak, dünya kamuoyunda Türkiye'nin tanıtımını yapmak şeklinde sıralanmıştır. Görülmektedir ki yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili henüz ekonomik boyutta amaçlar benimsenmemiştir. Bunun yerine daha çok ulusal ve uluslararası amaçlar benimsenmiştir.

Türkiye'de yabancı öğrenci sayısının artması için Yükseköğretim Kurulu'nun 2014-2015 öğretim yılından itibaren yabancı öğrencilerin sağlık sigortası kapsamına alınması kararı olmuştur. Böylece YÖK'ün öğrencilere kayıt yaptıkları tarihten itibaren 3 ay içinde il sosyal güvenlik müdürlüklerine başvuruda bulunabileceklerini ve sigortalarının öğrenim süreleri boyunca devam edeceğini bildirmesi Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrenci sayısını artırmıştır.

2014-2015 MEB istatistiklerine göre Türkiye'de hükümet burslusu olarak eğitim gören uluslararası öğrencilerin toplam sayısı 14 441'dir. Bu sayının 3058'ini ise yüksek lisans öğrencileri oluşturmaktadır.

Türkiye yabancı ülkelere eğitim görmek için öğrenci gönderen bir ülke olmaktan ziyade artık günümüzde yabancı uyruklu öğrenci kabul eder konuma gelmiştir. Ayrıca kabul edilen öğrenci sayısı her geçen gün biraz daha artmaktadır. Bu da her geçen yıl yabancı uyruklu öğrenciler için ayrılan ekonomik bütçenin ve kontenjanın artması anlamına gelmektedir. Farklı ülkeler arasındaki ve özellikle komşu Türk ülkeleri arasındaki eğitim alışverişinin giderek artması aynı zamanda bu ülkeler arasındaki kültürel kaynaşmayı ve aktarımı da sağlamaktadır. Eğer yabancı ülkelere Türkiye'ye gelmiş olan öğrencilerin yaşadıkları sorunları tespit edip düzeltme işlemine gidilmezse Türkiye'nin eğitim politikasına ve kültürüne saygı duyan, benimseyen, gıpta ile bakan insanlar yerine ülke kendi maddi seferberliği ile kendisinden nefret eden ve önyargı ile bakan kişilerin yetişmesine sebep olacaktır.

2000 ve 2014 yılı arasında Avustralya yükseköğrenim kurumlarına kayıtlı yabancı öğrenci sayısı 24.998'den 210.397'ye yükseldi. Eğitim, Avustralya'nın ulaşım ve turizm sonrası üçüncü en büyük hizmet alanıdır. Bu nedenle, uluslararası öğrencilerin öğrenme zorluklarına odaklanmanın önemli olmasının iki nedeni vardır. İlk olarak, tüm öğrenciler gibi, uluslararası öğrenciler de öğrenci olarak değerlendirilir. İkincisi, uluslararası öğrenciler de bir gelir kaynağı ve eğitimlerinde herhangi bir gelişme ve deneyim, Avustralya kurumları için olumlu bir itibar oluşturma potansiyeline sahiptir.

Uluslararası öğrenciler, yeni öğretim ve öğrenim sistemlerine uyum sürecinde sık sık bir takım zorluklarla yüzleşirler. Avustralya bağlamında, bu süreç, öğrenciler başlangıçta önceki eğitim deneyimlerinden önemli ölçüde farklı bir çevreye uyum sağlamaya çabalarırken, bu "akademik şok" (Savic, 2008) olarak adlandırılmıştır. Üstelik uluslararası yüksek lisans öğrencileri, Avustralya'daki sosyal ve kültürel yaşam biçimine uyum sağlamada sorunlarla karşılaşabilirler. Tüm uluslararası öğrenciler, Avustralya'daki diğer sosyal gruplara göre daha fazla uyum zorluğu ile karşılaşmazlarsa da (Abu-Rayya, 2014), araştırmalar, yüksek lisans öğrencilerinin sosyal-kültürel adaptasyon kolaylığının genellikle akademik sonuçlarda büyük bir etkiye sahip olduğunu belirlemiştir (Leung, 2001; Wang ve Xiao, 2014).

Bu nedenle yapılan çalışmada yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sorunları tespit edilerek bu sorunlara çözüm önerileri getirilmesi ve böylece ileriye dönük eğitim reformları için rehber olabilecek nitelikte kaynaklar elde edilmesi amaçlanmıştır.

İçinde bulunduğumuz günün en açık özelliklerinden biri yaşam dünyamızın hızlı değişimidir. Hızlı değişim toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik faktörleri değiştirmektedir. Bu değişimler insanların ve toplumların yaşam biçimlerini, beklentilerini değiştirmesiyle beraber, ulusları birbirlerine yakınlaştırmaktadır.

Bu değişime bütün devletlerin ayak uydurabilmesi ise gelişim seviyesini belirlemektedir. Bunun için her bir kurum yüksek nitelikli insan gücünün yetişmesi için çabalamaktadır. Bu yüzden en büyük güç eğitim ve onun kurumlarına düşmektedir. "İnsan kaynağını bir potansiyel olarak doğru ve zamanında değerlendirmek, hem o topluma mahsus sosyal bir sorumluluğu hem de bilimsel bir yükümlülüğü yerine getirmek manasına gelir. Aynı zamanda eğitimsiz hiçbir alanda,

gerçekçi ve uzun süreli bir kalkınma programının olmayacağı bilinmektedir” (Bilgili, 2001, s. 55).

Her insanın içinde bulunduğu kültürden farklı bir kültüre uyum sağlaması da kolay olmamaktadır. Davranışlarını içinde bulunduğu topluma uyarlamak ve yeni karşılaştığı bu kültürü benimsemek için belirli bir evre geçirmesi gerekmektedir. Bu beklenen sürenin öğrencilerin ruh sağlığını ve akademik başarısını da etkilemesi kaçınılmazdır. Bu nedenle yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencileri sosyal-kültürel ve ekonomik anlamda bazı sorunlarla karşı karşıya kalabilirler. Türkiye’ye ve Avustralya’ya öğrenim için gelen yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye’de ve Avustralya’da buldukları süre içerisinde karşılaştıkları problemlerin ve beklentilerin belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi eğitimlerini sağlıklı ve huzurlu olarak sürdürebilmesi için böyle bir çalışma yapma ihtiyacı da hissedilmiştir. Avustralya bu öğrencileri dünyanın dört bir yanından çekim merkezi haline gelmiştir. Her devletin kendine özgü bir eğitim sistemi vardır. Lakin devletler, eğitim sistemlerini yapılandırırken veya reform yaparken yalnız kendi toplumsal doğrularını ve ya amaçlarını değil, aynı zamanda dünyadaki başka devletlerin akademik amaç ve gözlemlerinin ne olduğunu da gözetme ihtiyacı duyarlar. Bu ihtiyacın karşılanarak diğer devletlere göre daha gelişmiş ve ileriye dönük bir eğitim sistemine sahip olmak içinse her devletin kendi eğitim sistemini ve başka devletlerin eğitim sistemlerini ulusal ve uluslararası düzeyde karşılaştırmalı bir yaklaşımla ele alması gerekmektedir. Dolayısıyla bu noktada karşılaştırmalı eğitim yöntem ve tekniklerinin söz konusu edilerek daha önceden belirlenen kriterler doğrultusunda devletlerin eğitim sistemlerinin karşılaştırılması önemli bir husustur.

Karşılaştırmalı eğitim, farklı devletlerde eğitimle ilgili olguları analiz ederek, devletlerin kendi eğitim problemlerine çözüm yolları ararken geniş bir bakış açısı içerisinde hareket etmelerini sağlayan bir alandır. “Karşılaştırmalı eğitimin en temel amaçlarından biri, eğitimi etkileyen unsurların farklı devletlerdeki gelişimini ve mevcut durumunu inceleyerek, oluşturulacak eğitim politikalarına teorik ve pratik katkılar sunmaktır” (Erdoğan, 2003, s. 3).

Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları; “benzer olmayan ülkelerin tecrübelerinden yola çıkılarak yapılacak girişimlerin olası sonuçlarını tanımlayabilmeyi sağlamakta, farklı çalışmaların görülmesini sağlayan geniş bilgi birikimi sunmakta, eğitim uygulamalarının geliştirilmesinde destekleyici rol oynamakta ve kültürel farklılıkları

ve benzerlikleri tartışarak toplumlar arasında işbirliğini gerçekleştirmeye yardım etmektedir” (Philips ve Schweisfurth, 2008, s. 23).

King çalışmasında (Aktaran Erdoğan, 1995, s.18) karşılaştırmalı eğitimi, “tüm devletlerdeki eğitim problemlerinin benzerliğini araştırmakla birlikte bu problemlerin benzer olmayan ülkelerde farklı şekilde meydana geldiğini ve çözüm yollarının da farklı olabileceğini gösteren bir alan” olarak tanımlarken, Türkoğlu’nun çalışmasında (Aktaran Erdoğan, 1995, s. 34) ise “farklı kültürler ve farklı ülkelerde iki veya daha fazla eğitim sisteminin benzerlikleri ve benzer olmayan yönlerini tanımlamaya yardım eden, farklı görünmeyen olguları açıklayan ve bireyleri eğitime yolları hakkında teklifler getiren bir disiplindir” şeklinde tanımlamaktadır.

Tanımlardan da fark edildiği gibi, “karşılaştırmalı eğitimi incelemeleri, devletlerin kendi problemlerine çözüm ararken benzer problemler ile karşılaşmış diğer devletlerin tecrübelerinden faydalanmalarına yardımcı olmaktadır” (Sağlam, 1999, s. 31). Literatürde karşılaştırmalı eğitim aynı zamanda bir yöntem bilimi olarak da kabul edilmektedir ve karşılaştırmalı eğitim incelemelerinde benimsenen farklı araştırma yaklaşımları bulunmaktadır. Bunlardan yatay, dikey ve problem çözme yaklaşımlarını örnek vermek olur. Yatay yaklaşımları o döneme ait eğitim sistemindeki değişkenlerle yan yana getirerek farklılıkları çözmeye çalışırken, dikey yaklaşım eğitim sisteminin daha çok tarihsel gelişimini inceler. Problem çözme yaklaşımında ise eğitim sisteminde bulunan aksaklıkları bir alan olarak ele alır ve ilgili probleme çözüm üretmek için sistematik bir biçimde analiz yapar (Ültanır, 2000). Yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin yaşanan sorunlara ait değişik boyutlu çalışmaların bulunmasına rağmen Türkiye ve Avusturalya’da yaşayan yüksek lisans düzeyinde yabancı uyruklu çalışmalara pek rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın bu alanda bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Bu bağlamda Türkiye ve Avustralya’ya öğrenim için giden yüksek lisans öğrencilerinin sorunları incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Ondokuz Mayıs ve Queensland Üniversitesinin farklı enstitülerinde lisansüstü öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sosyal-kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları problemleri belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İnsan ilişkileri boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?

2. Ekonomi boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?
3. Barınma boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?
4. Ev özlemi boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?
5. Yemek boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?
6. Giyim boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?
7. Gelenek-görenek boyutunda yaşadığınız sorunlar nelerdir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi Türkiye ve Avustralya’da öğrenim gören yabancı uyruklu lisansüstü öğrencilerinin karşılaştıkları sorunları tespit etmek, bu sorunların çözülmesine yardımcı olabilmek ve gelecekte eğitimini yurtdışında devam ettirecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamlarını kolaylaştırmaktır.

1.4 Sayıtlar

Araştırmada kullanılacak olan görüşme formu araştırmaya konu olan Türkiye ve Avustralya’da öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin samimi ve doğru cevaplandıracakları varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

1. Türkiye’ de Ondokuz Mayıs Üniversite’sinde öğrenim gören lisansüstü öğrenciler
2. Avustralya’da Queensland Üniversite’sinde öğrenim gören lisansüstü öğrenciler ile sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Küreselleşme - devletlerarasındaki sosyal, siyasal ve iktisadi, ilişkilerin ilerlemesi, başka kültür ve toplumların inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, uluslararası ilişkilerinin yoğunlaşması gibi birbiriyle bağlantılı konuları içeren bir kavramdır.

Uluslararasılaşma- insanlar arası ilişkilerin, fikirlerin, malların ve hizmetlerin değiş tokuşunu ifade eder.

Yabancı uyruklu öğrenci- farklı kültürel kökenlerden eğitim almak için gelen öğrencilerin aynı devlet içerisinde yaşaması ve uyum sağlamasını ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerin sosyo- kültürel ve ekonomik sorunları ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili gerçekleştirilen bazı akademik çalışmaların sonuçları sunulmuştur.

2.1 Küreselleşme ve Onun Etkileri

Küreselleşme tanımlarından bazıları şöyle özetlenebilir. Robertson'a (1999) göre küreselleşme; 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başları ile birlikte ivme kazanan, Avrupalı olmayan toplumların, Avrupa merkezli uluslararası sisteme dahil edilmesi ve bu toplumlara uyarlık standardı olarak Batı değerlerinin modernleşme ile aynı anlama geldiği savının kabul ettirilmesi çabalarıdır.

Şaylan (1996) küreselleşmeyi, kapitalizmin bir aşaması olarak görmektedir. Küreselleşme; tek cümle ile bütün bir dünyanın tek bir pazar haline gelmesini ifade etmektedir. Küreselleşmenin ekonomik boyutu yönünden yaklaşan Boratav' a (1996) göre; bu kavram yeni ortaya çıkmamıştır ancak yeni bir terimdir. Ona göre küreselleşme; aslında teknolojinin hızla insan hayatına girmesi ile hız kazanan kapitalizmin kendisidir.

Timur'a (1999) göre küreselleşme, çağdaş emperyalizmin 1980'lerden itibaren yayılması ve Sovyet bloğunun çökmesi ile de tartışılmaz olan bir kavram olarak tanımlamaktadır. Küreselleşme; sermaye ihracının yeni bir aşaması olup sadece para ya da mal şeklinde değil, Marx'ın dediği gibi, 'Kapitalist Üretim' biçimine özgü toplumsal ilişkiler olarak karşımıza çıkarmaktadır. Bu aşamada küreselleşme; insanlara, kapitalizmin eşitsizlik kalkınma ve gelişme yöntemini göstermeyerek, tüm dünyayı refaha boğacak bir kavram olarak yansıtılmaktadır.

Eroğlu (2002), küreselleşme kavramının, sermaye sınıfının dünya çapında rahat hareket etmek istemesi ile ortaya çıktığını savunmaktadır. Küreselleşme; bir bakıma, sermaye sınıfının dünyanın her yerinde üretim yapabilmesini, mal ve hizmetlerini satabilmesini ifade etmektedir. Ulusal yapıları kendi ilerlemesi önünde birer engel olarak gören sermaye sınıfı, küreselleşme adı altında bu yapıları bozarak kendisi için uygun ortamı yaratmaya çalışmaktadır.

Küreselleşmenin tarihsel süreçte ortaya çıkan ve kendiliğinden gelişen bir süreç olduğunu vurgulayan Güvenç'e (1998) göre kapitalizmin ileri aşaması olarak bu olguyu yaşamaktayız. Bu süreç, şu ya da bu devletin yönlendirdiği değil tamamen bağımsız bir dinamiktir. Fakat şunu da göz ardı etmemek gerekir ki; bir devlet, gücü (ekonomik, siyasal, askeri ya da sosyal) oranında bir sürecin kendi lehine gelişmesi için çalışabilir. İşte bu güç, küreselleşmenin etkisini ve yönünü belirler. Küreselleşme; hangi alanda (ekonomik, siyasal ya da sosyal) olursa olsun, dünya çapında geçerliliği olan ölçütlerin dikkate alınması ve etkili hale gelmesi, dünyaya açılarak yerliliğin ve ulusalcılığın reddedilmeksizin dışına çıkılması ve evrenselleşmeyle bağdaştırılması ve birleştirilmesidir.

Tezcan'a (2002) göre küreselleşme, devletlerarasındaki sosyal, siyasal ve iktisadi, ilişkilerin ilerlemesi, başka kültür ve toplumların inanç ve beklentilerinin daha iyi tanınması, uluslararası ilişkilerinin yoğunlaşması gibi birbiriyle bağlantılı konuları içeren bir kavramdır. Küreselleşme devri olarak algılanan bulunduğumuz dönem baktığımız zaman bütün alanlarda ciddi değişiklikler görülmektedir. Çok sayıda insan, farkına varmaksızın uzak mesafelerden hayatlarını değiştiren küresel ağlara takılmaktadır. Küreselleşme, tek kültürlülüğün çeşitliliğe karşı savaşı olarak da düşünülebilir. Çünkü küreselleşme, toplumsal varoluşun mekânsal ve zamansal sınırlarında, sınır çizgilerinde temel değişimler demektir; her yere yerleşmek, her yerle bağlantı kurmak.. Zaman ve mekan içindeki tüm uzaklıkların, mesafelerin küçülmesi... Böylece uzak nesnelere kimliksiz aynılaştırmış sade toplumun bir parçası olabilmektedir.

Sözcük anlamıyla bir olayın veya bir hareketin dünyanın her yerine ya da pek çok bölgesine yayılmasını ifade eden küreselleşme, "bir coğrafi birim olarak dünyanın tümünün bütünleşmesine, yani küresel bir kültüre sahip olma durumuna gelmesine işaret eder" (Akad, 2007, s. 131).

Küreselleşme üzerinde çalışan bilim adamlarının geldiği ortak nokta "küreselleşme; kendiliğinden oluşan bir süreç değil, ekonomik, siyasal, kültürel ve teknolojik faktörler sonucunda meydana gelen bir süreçtir" (Erkizan, 2002, s. 58).

Küreselleşmenin etkileri; Devlet egemenliği ve küresel dünya ekonomisi arasında gittikçe büyüyen 'uçurumlar', zaman-mekan aralığının iletişim ve bilgi teknolojileri ile ayrılması, daha fazla insanın göçmen ya da mülteci olarak batıya ulaşması, bilginin toplumda değişen rolü ve konumu şeklinde sıralanabilir (Arslanoğlu, 2013).

Süreç böyle kapsamlı olduğu için küreselleşmenin bireysel ve kamusal varoluşun temel öznelere olan eğitim-öğretim üzerinde etkileri de vardır. Bugün eğitim sistemlerine baktığımız zaman özellikle üniversitelerde küreselleşmenin getirdiği etkiler vardır.

2.2 Uluslararasılaşma

Uluslararasılaşma, bugünümüzde ve gelecekteki yükseköğretimin temel bir unsuru ve eğilimi haline gelmiştir. Küreselleşmenin yükseköğretime etkileri çok boyutludur. Bu süreçte, devletlerarası ilişkiler giderek artmakta ve üniversiteler daha fazla uluslararası nitelik kazanmaktadır. “Yükseköğretim beşeri refahın artışına katkıda bulunduğu kadar, ülkelerin karşılıklı etkileşimleriyle eskiyen bilgi çerçevelerini yenilemelerine, daha çoğulcu diyalog ortamları oluşturmalarına, kültürler arasındaki entelektüel ve akademik diyalogu artırmalarına da etki etmektedir” (Çetinsaya, 2014, s. 141). Yükseköğretimde uluslararasılaşmanın anlamını, nedenlerini, faydalarını ve kurumsallaşma eksiklerinden kaynaklanan risklerini bir arada değerlendirmek gerekmektedir (Çetinsaya, 2014).

Türkiye Yükseköğretiminin uluslararasılaşması, ilk başta kısa ve uzun dönemli yabancı öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliği olmak üzere farklı biçimlerde gerçekleştirmiştir. Buna, yurtdışına lisansüstü öğrenim için burslu öğrenci göndermek; Türkiye yükseköğretim alanının Bologna Süreciyle uyumlulaştırılması; Türkiye'nin yurtdışında üniversiteler kurması gibi diğer biçimler eklenebilir.

Uluslararası öğrenci hareketliliği, yirmi birinci yüzyılın başından bu yana hızlı bir oranda genişledi. Küresel anlamda, yüksek öğrenim gören öğrencilerin yurtdışında eğitim gören öğrenci sayısı 2000 yılından bu yana iki katına çıkmış ve 2012 yılında yaklaşık dört milyon öğrenciye ulaşmıştır (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü [UNESCO], 2017). Bu eğilimin bir parçası olarak, Avustralya uluslararası öğrencileri cezbetmek için uluslararası bir merkez haline geldi. Uluslararası öğrenci istihdamında 'kriz' korkularına, vize kısıtlamalarına ve nispeten yüksek finansal maliyetlere (UNESCO, 2017) rağmen, Avustralya 2012'den bu yana en çok uluslararası öğrenci alan ülkeler arasında dördüncü sırada yer almıştır (UNESCO, 2017). Daha spesifik olarak, Avustralya'daki yüksek öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin % 19'u 2014 yılında uluslararası öğrenci olarak sınıflandırıldı. Uluslararası öğrencilerin yaygınlığı, yüksek lisans araştırma düzeyine bakıldığında özellikle çarpıcıdır. 2014 yılı itibarıyla, Avustralya yükseköğretim

kurumlarına kayıtlı tüm yüksek lisans öğrencilerinin yaklaşık üçte biri (% 32) uluslararası öğrencilerden sorumluydu (Avustralya Uluslararası Eğitim, 2015).

2.3 Yükseköğretim ve Yaşam

Günümüzde yükseköğretim söylendiğinde ilk akla üniversiteler geliyor. Ama kuşkusuz, dünya tarihinde yükseköğretim, üniversite kurumu ile başlamamıştır; Antik Yunan'da akademiler, Hıristiyan dünyasında manastırlar, İslam dünyasında medreseler adı ile yaygınlaşmıştır. Bugün algıladığımız anlamda ilk üniversitelerin, 11. yüzyılın sonlarında ve 12. yüzyıl boyunca Avrupa'da geç feodal dönemin sosyal-kültürel şartları içerisinde ortaya çıktığı kabul edilmektedir. Bologna (1988), Paris (1150), Oxford (1167) ilk kurulan üniversitelerdendir. “Üniversite sözü Latince topluluk demektir” (Makdisi, 1989, s. 21). Bugün üniversite dediğimizde aklımıza mesleki eğitim okulları geliyor. İnsanlar meslek sahibi ola bilmek için üniversitelere gidiyorlar. Üniversite eğitimi uzun, yorucu ve belli bir maddi geliri kapsamaktadır.

Bir yükseköğrenim sistemi üç temel unsurdan oluşur:

Yükseköğrenim kurumları (özel ve devlete ait, akademik ve mesleki, yerinde ve uzaktan eğitim ve b.) ve öğretim elemanları, öğrenciler, fiziksel koşullar, kurullar ve stratejik planlar; Pek çok özel ve kamusal birimi kapsayan yükseköğretim kurumlarının finans, yönetim ve iletişim mekanizmasında doğrudan yer alan kurumlar; Kurumsal ve bireysel davranışlar ile kurum içi ve kurumlar arası etkileşimlerde yol gösterici resmi ve gayri resmi kurallar.

Yaşam büyük bir evrendir, kısaltma yaparak böyle özetleye biliriz: bilimsiz yaşam, yaşamsız bilim mümkün değildir. Bilim üniversitenin gıdasıdır, onu yaşamla besleyen ve değersiz bir düzenek olmasından kurtaran bir ilkedir. Üniversitelerde eğitimle ilgili bazı yanlışlar vardır ki, onlardan en önemlisi öğrencilere hazır bilimsel bilgileri akıllarına kazıyordular ve araştırma yapmaları için onlara destek vermiyorlar. Böyle olduğu zaman öğrencinin kazandığı bilimin tam tersi- doğmacılık oluyordu. Eğitimde küreselleşmenin yaranmasına teknoloji neden oldu. Gelişen teknoloji insanların öğrenme kapasitelerini genişletti ve üniversiteler de bu gelişen teknolojiden faydalanmaya başlamış ve bunun sayesinde araştırma yapmak, bilgi alış-verişinde bulunmak kolaylaşmıştır. Üniversitenin ilk vazifesi bilgi ve teknolojiyi toplumun yararına çevirmek ve toplumu aydınlatmaktır. Artık dünyanın bir çok üniversitesi online eğitim sistemine geçiş yapmıştır. Ama bu da öğrenciler için yeterli değildir. Çünkü eğitimde öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci ilişkisi çok

önemli hususlardan biridir. Online eğitim sisteminde ise bu ilişkilerin yok olmasına sebep olur.

Bilim hakkındaki fikirlerini Ortega, iki soruyla açıklar:

“Herkes yaşam denilen nehirde akıntıya kapılmış gidiyor. Ara sıra kafanızı kaldırıp da nehir sizi nereye götürüyor diye baksanız kötü mü olur? Ya da Aristoteles’in söylediği gibi, okçu oklar için hedef arıyor da biz kendi yaşantımız için hedef aramayacak mıyız?” (YÖTÇ, 2000, s. 53).

Herkes sağlıklı bir gelecek ister. Buna ulaşmak için tabii ki sağlıklı eğitim ve rahat yaşam gerekir. Verimli bir yükseköğretim sistemi devletin faal gözetimine bağlıdır. Öğrenciler yükseköğretim çağına geldiklerinde kendileri için yararlı olan ve sevdikleri eğitim bilimini seçerler ve hedeflerine ulaşmak için ya kendi memleketinin ya da yabancı bir ülkenin üniversitelerine kayıt olup, yeni sosyal hayata ve kültüre hazırlanırlar.

Kendi ülkesinin üniversitesine kabul olduğunda bile artık her üniversitenin değişim programları vardır. Bunlara Mevlana ve Erasmus Değişim Programı örnek olarak verilebilir. Bu programlar sayesinde de öğrenciler farklı kültürleri tanıma ve başka üniversitelerdeki eğitim sistemini öğrenme fırsatı bulurlar.

2.3.1 Mevlana Değişim Programı

Mevlana Değişim Programı, yurtiçinde eğitim veren yükseköğretim kurumları ile yurtdışında eğitim veren yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişimini mümkün kılan bir programdır. 23 Ağustos 2011 tarih ve 28034 sayılı Resmi Gazete ‘de yayımlanan Yönetmelik ile birlikte yurt dışındaki yükseköğretim kurumları ile ülkemizdeki yükseköğretim kurumları arasında öğrenci ve öğretim elemanı değişiminin önü açılmıştır. Diğer değişim programlarından farklı olarak, hiçbir coğrafi bölge ayrımı olmaksızın değişim programı bünyesindeki hareketlilik bütün dünyadaki yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır.

Değişim programına katılmak isteyen öğrenciler en az bir en fazla iki yarıyıl eğitim için; öğretim elemanları ise en az 1 hafta en fazla 3 ay süreyle dünyadaki yükseköğretim kurumlarında ders vermek üzere programdan faydalanabilirler. Benzer şekilde dünyanın bütün bölgelerinden de öğrenci ve öğretim elemanları Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarına gelebilirler (Mevlana Değişim Programı, 2016).

2.3.2 Erasmus Programı

Avrupa Birliği Komisyonu tarafından 2007-2013 yılları arasında yürütölen ve 2014 yılı itibariyle sona eren Hayat boyu Öğrenme Programı kapsamında yükseköğretim alanında sağlanan hibe destekleri 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ Programı altında da devam edecektir.

Erasmus Programı, eğitim, gençlik ve spor alanlarında yeni ihtiyaçlara yönelik Avrupa 2020 Stratejisi hedeflerine uygun olarak farklı sektörler arasında işbirliğini teşvik eden daha etkili araçlar sunmayı amaçlamaktadır. Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Erasmus faaliyetlerinin hedef kitlesi en genel anlamıyla, yükseköğretime taraf olan kurum ve kuruluşlar ile bu kurumların çalışanları ile öğrencileri kapsamaktadır. Başvurular sadece kurum ve kuruluşlar tarafından, proje çeşidine göre Başkanlığımıza ya da AB Komisyonunun ilgili birimi olan Eğitsel, Görsel ve Kültürel Yürütme Ajansına yapılabilmektedir. Bireysel başvuru kabul edilmemektedir (Erasmus Yükseköğretim Programı, 2016).

Üniversite yaşamı sadece ders çalışmaktan ve sınavlara hazırlanmaktan ibaret olmamalıdır. Bireyler üniversiteden sonra hayata atılacakları için bu dönemde sosyal sorumlulukların farkında olan ve sorunlarına çözüm üretebilen bireyler olarak yetiştirilmelidir. Üniversitenin güncel ve geleceği hakkında farklı ve birbiriyle çelişen görüşler söz konusu olmakla birlikte; hiç kimse, üniversitenin güncel yapısı ve süreçleriyle aynı kalacağını iddia etmemektedir. Üniversitenin şimdiki hali ve geleceği ile ilgili tartışmaların besleyici ve ufuk açıcı tartışmalar olduğu, önümüze çıkarılan sorunların daha dikkatle ele alınması gerektiği muhakkaktır. İşte bu çerçeve içinde yükseköğretim sisteminin bugününü analiz edip geleceğini tartışa biliriz (Çetinsaya, 2014).

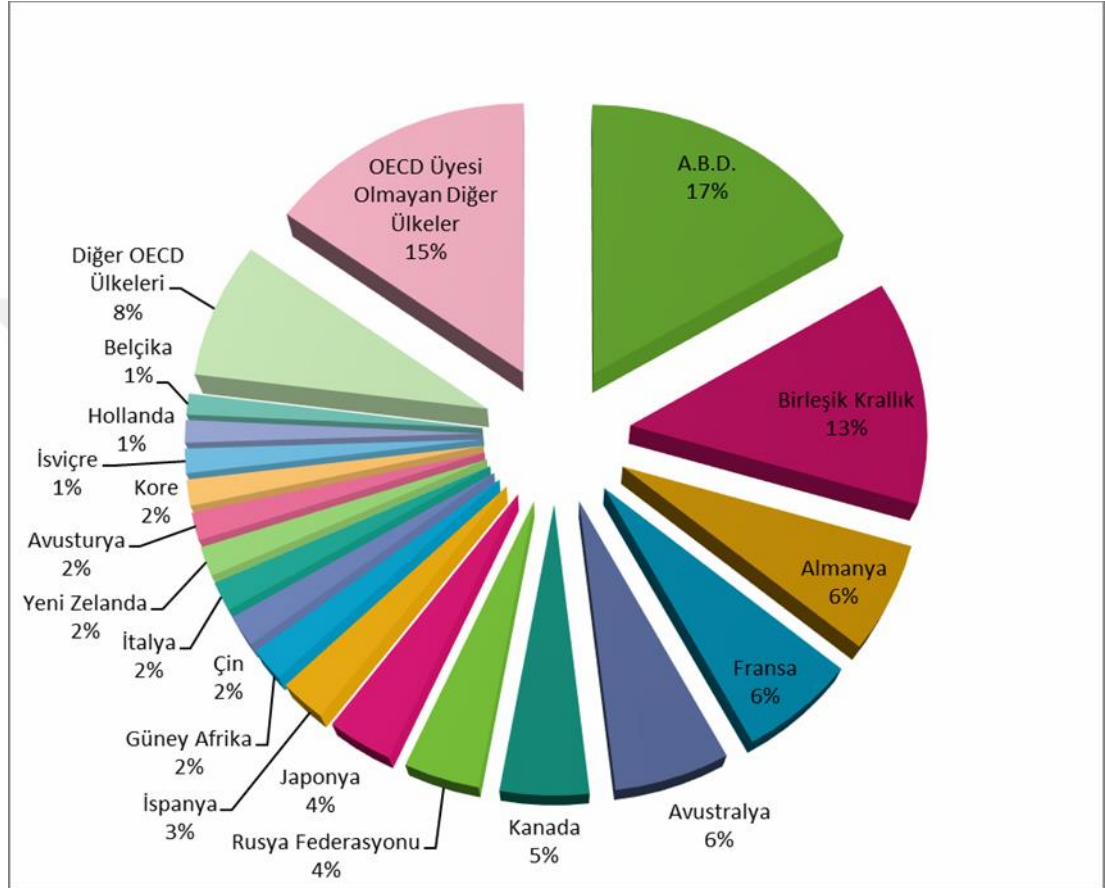
“Yükseköğretim hayatı yaptığı araştırmalar ve sosyal-teknolojik yenilik çalışmalarlarıyla uluslararası etkileşim ve değişimi hızlandıran temel bir unsurdur” (Çetinsaya, 2014, s.141). Bu nedenle yükseköğretimde uluslararasılaşmanın anlamını, nedenlerini, yararlarını ve kurumsallaşma eksiklerinden kaynaklanan risklerini bir arada değerlendirmek gerekmektedir (Çetinsaya, 2014, s.141).

2.4 Yabancı Uyruklu Öğrenci

Farklı kültürel kökenlerden eğitim almak için gelen öğrencilerin aynı devlet içerisinde yaşaması ve uyum sağlaması yabancı uyruklu öğrenci kavramı gibi terime salınmıştır. Aşağıda, Banks ve arkadaşları (2001) tarafından yabancı uyruklu öğrenciler için belirlenen çok kültürlü eğitimin temel ilkeleri verilmiştir:

- ✓ Irkçılık, ön yargı, cinsiyet ayrımı ve diğer ayrımcılıkların yaşanmaması,
- ✓ Öğrenme ortamında farklı kültürlere , yer verilmesi
- ✓ Farklı kültürlerin miraslarının, tecrübelerinin, bakış açılarının birleştirilmesi; kültürel olarak farklı öğrenciler için okulda öğrenilenler ile gerçek yaşam deneyimleri arasında ilişkinin kurulması,
- ✓ Tüm bireyler için eğitim eşitliği oluşturulması,
- ✓ Farklı-farklı kültürlerin birleşimi için bilimsel araştırmaların gerçekleştirilmesi,
- ✓ Çeşitli kültürleri anlamak ve değer vermek için hümanistik girişimler yapılması,
- ✓ İçerik ve sürecin, yapı ve özün, eylem ve yansıtmanın, felsefe ve metodolojinin, bilgi ve değerlerin, eğitimsel anlamlar ve sonucun, birlikte değerlendirilmesi,
- ✓ Sistematik değişimin, gelişimsel bir süreç olduğunun kabul edilmesi,
- ✓ Farklılıkların eğitimin içeriğini zenginleştirdiğinin bilincinde olunması,
- ✓ Öğretmenlerin, etnik grupların özelliklerinin, öğrencilerin davranışlarını nasıl etkilediğini anlamalarına yardım eden programların oluşturulması,
- ✓ Öğrencilerin bilginin sosyal olarak yapılandırıldığını anlamalarına destek veren eğitim programları geliştirilmesi,
- ✓ Öğrencilerin, akademik başarılarını ve karşılıklı ilişkilerini etkileyen bilgi, yetenek ve tutum gelişimine katkı sağlayan gizil programlara katılmalarının desteklenmesi,
- ✓ Öğrencilerin, ırk ve etnik ilişkiler üzerindeki ön yargıları öğrenmelerinin sağlanması,
- ✓ Öğrencilerin, ortak değerleri öğrenmelerinin teşkili,
- ✓ Eğitim yöneticilerinin, okulları ekonomik anlamda eşit oranda desteklemesi.

Yabancılar hukuku, bir ülkede bulunan yabancılar için, yabancı olmaları nedeniyle konulmuş olan kuralların tümünü teşkil eder. Bu kuralların sonucu olarak yabancıların bir takım haklardan sınırlı olarak yararlanması veya hiç yararlanmaması anlamına gelir. Yabancıların kısıtlı olarak yararlandığı hakların yanında, vatandaş ile eşit olarak yararlandığı haklar da yer almaktadır.

Şekil 1: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin en çok tercih ettiği ülkeler. “Education at a Glance” 2013: OECD Indicators, s. 307 makalesinden aynen alınmıştır.

Şekil 1 incelendiğinde yüksek lisans için öğrencilerin en çok tercih ettikleri ülkeler sırasıyla; ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, Avustralya ve Kanada olduğu görülmektedir. Uluslararası seviyede akademik ve bilimsel araştırmaların hızını yansıtacak şekilde çağımızda öğrenciler yurtdışındaki lisansüstü programlara daha çok başvuru yapıldığı görülmektedir. OECD ülkelerinde ortalama beş yükseköğretim öğrencisinden biri ileri düzey bir araştırma programına kayıtlıdır. Bu oran Avustralya, Fransa, Hollanda, Yeni Zelanda, İsviçre ve Birleşik Krallık'ta %30'u aşmış durumdadır. Son yıllarda uluslararası eğitim pazarına yeni ülkeler de katılmıştır. Örneğin 2011 yılında uluslararası öğrencilerin önemli bir çoğunluğu %5

oranıyla Kanada'daki okullara kaydolmuştur. Bunu, % 4 oranla Japonya ve Rusya, %2 oranla İspanya izlemiştir.

2.5 Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları problemler

Yeni eğitim sistemi ve uyum sağlamama, iletişim güçlükleri, yabancılık hissi, yalnızlık, vatan ve aile özlemi, duygusal, sosyal ve akademik sorunları yabancı öğrencilerin yeni ortama uyum sağlamalarını güçleştirmektedir. Birçok araştırmacı tarafından yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları farklı boyutlarda araştırılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin yüzleşmiş oldukları problemleri kültürel, akademik, ekonomik, yaşamsal ve psikolojik olmak üzere beş boyutta incelenmiştir.

2.5.1 Kültürel Problemler

Yabancı uyruklu öğrenciler, öğrenim görecekları ülkeye geldikten sonra, sosyal yaşamları ile ilgili de bir takım problemler yaşamaktadır. Farklı kültürel ve sosyal normların olduğu farklı bir ülkeye gelen yabancı uyruklu öğrenciler, hem bu farklılıklardan dolayı hem de kendi memleketinde sahip olduğu sosyal yardımlaşma ağını kaybettiği için genellikle ilk dönemlerde kendini yalnız hissetmekte ve sosyal ilişkiler içerisine girmekte zorlanmaktadır (McLachen ve Justice, 2009; Sherry, Thomas ve Chui, 2010; Yeh ve Inoza, 2003; Aktaran Özoğlu ve Gür, 2012, s.17).

Uluslararası öğrencilerin kendilerini rahat ve güvende hissedecekleri yeni bir sosyal ağa girmesi ve yeni arkadaşlar edinmesi zaman alan bir aşamadır. Uluslararası öğrencilerin bu aşamayı stres olmadan ve psikolojik bunalıma girmeden atlatabilmeleri için ülkeye giriş yaptıkları ilk andan itibaren farklı süreç ve etkinliklerle desteklenmeleri büyük önem taşımaktadır. “Yabancı uyruklu öğrencilere yönelik oryantasyon programlarının ve ders dışı etkinliklerin, öğrencilerin kültür şokunu kolay atlattırmasında önemli olduğu bilinmektedir” (Poyrazlı ve Lopez, 2007; Aktaran Özoğlu ve Gür, 2012, s. 23). Bundan başka, “yabancı uyruklu öğrenci ofisleri veya üniversitelerdeki ilgili birimlerce sağlanan rehberlik faaliyetleri, öğrencilerin adaptasyon problemlerini azaltmak amacıyla” (Özoğlu ve Gür, 2012, s. 28).

Yabancı uyruklu öğrencilerin yüzleşmiş oldukları bir başka problem de dil yetersizliğidir. Sosyal yaşamda iletişim kurmakta zorluk çeken öğrencilerin yanlış anlaşılmasına ya da başkalarının kendilerini yanlış anlamasına neden olduğu görülmektedir.

Bir başka önemli konu ise yabancı uyruklu öğrencilerin sportif olanak ve faaliyetlerin yetersizliği ve boş zamanlarını faydalı geçirecekleri yerlerin olmayışının öğrencilerde memnun bırakmadığı ve bu durumun da bu öğrenciler için bir problem olduğu görülmektedir.

Bundan başka, literatürde yabancı uyruklu öğrencilerin yüzleştikleri önyargıların öğrencilerin psikolojik durumunu ve kültürel uyumunu zorlaştırdığını vurgulayan birçok çalışma bulunmaktadır. Buldukları şehrin halkının ve en önemlisi üniversite arkadaşlarının önyargılı bakış açılarının öğrenciler üzerinde olumsuz bir psikolojik vaziyet yarattığı görülmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite arkadaşları ve halk ile kaynaşabilmesi için gerekli olan faaliyetlerin hayata geçirilmesi üniversiteler adına bir görev olmalıdır. Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda en önemli problem kaynaklarından birinin de ekonomik problemler olduğu görülmektedir. Bu sorunun sadece Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere özel bir problem olmadığı, farklı ülkelerde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür. Ekonomik yetersizliklerin öğrencilerin yaşamını birçok açıdan olumsuz bir yönde etkilemektedir. Ekonomik durumlarının iyi olmaması barınma, yeme-içme, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarını gidermekte problemler ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan araştırmalarda hem burslu hem de burssuz öğrencilerin çoğunun maddi açıdan sıkıntı çektiği ortaya çıkmaktadır. Burslu öğrencilerin genelde Türkiye’den ekonomik olarak düşük seviyedeki ülkeden geldiklerinden ailelerinden yeterli yardımı alamadıkları görülmektedir. Maddiyatın tüm hayatı etkilemesinden dolayı bu vaziyet öğrencilerin derslerine de yansımaktadır. Derslere ve sosyal faaliyetlere katılamadıkları için akademik başarıları ve sosyal-kültürel uyumları olumsuz etkilenebilmektedir (Özoğlu ve Gür, 2012).

Öğrencilere sağlanan iş imkanları öğrenciler açısından en önemli bir konudur. Başta üniversite içerisinde olmak üzere üniversitenin bulunduğu şehirde iş alanlarının yaratılması öğrencilerin ekonomik durumunu düzeltmek için iyi bir seçenek olacaktır. Yabancı uyruklu öğrencilerin çalışma hakkı “Türkiye’de öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler.

2.5.2 Ekonomik Problemler

Yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarıyla ilgili yapılan çalışmalarda en önemli problem kaynaklarından birinin de ekonomik problemler olduğu görülmektedir. Bu sorunun sadece Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere özel bir problem olmadığı, farklı ülkelerde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür. Ekonomik yetersizliklerin öğrencilerin yaşamını birçok açıdan olumsuz bir yönde etkilemektedir. Ekonomik durumlarının iyi olmaması barınma, yeme-içme, ulaşım gibi temel ihtiyaçlarını gidermekte problemler ortaya çıkarmaktadır.

Yapılan araştırmalarda hem burslu hem de burssuz öğrencilerin çoğunun maddi açıdan sıkıntı çektiği ortaya çıkmaktadır. Burslu öğrencilerin genelde Türkiye’den ekonomik olarak düşük seviyedeki ülkeden geldiklerinden ailelerinden yeterli yardımı alamadıkları görülmektedir. Maddiyatın tüm hayatı etkilemesinden dolayı bu vaziyet öğrencilerin derslerine de yansımaktadır. Derslere ve sosyal faaliyetlere katılamadıkları için akademik başarıları ve sosyal-kültürel uyumları olumsuz etkilenebilmektedir (Özoğlu ve Gür, 2012).

Öğrencilere sağlanan iş imkanları öğrenciler açısından en önemli bir konudur. Başta üniversite içerisinde olmak üzere üniversitenin bulunduğu şehirde iş alanlarının yaratılması öğrencilerin ekonomik durumunu düzeltmek için iyi bir seçenek olacaktır. Yabancı uyruklu öğrencilerin çalışma hakkı “Türkiye’de öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler.

2.5.3 Yaşamsal Problemler

Yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamsal boyutta barınma, yemek, sağlık ve ulaşım konularında pek çok problemle karşılaştığı görülmektedir. Maddi imkansızlıkların ve kültürel farklılığın bu alanlardaki problemleri daha çok tetiklediği görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin en çok yüzleştikleri problemlerden birisi barınmadır. Yurtlarda kalan yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak yurt odalarının gürültülü, kalabalık ve kirli olmasından şikayet ettikleri vurgulanmıştır. Ayrıca üniversite ve diğer yetkililerin kendilerine barınma konusunda kendilerine yardımcı olmadıklarını belirtirken bu problemle kendilerinin baş etmek mecburiyetinde bırakıldıklarını vurgulamışlar. Kira fiyatlarının yüksek olması, ev sahiplerinin yabancı uyruklu öğrencilere karşı önyargısından ötürü evlerini kiralamak istememeleri gibi sebeplerin ev bulmakta zorlandıkları görülmektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin giyim, insan ilişkileri ve yeme-içme konularında kültürel değişiklikten doğan sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Yaşanılan çevrenin giyim üzerinde etkisinin özellikle kız öğrenciler üzerinde bir baskı oluşturduğundan dolayı önemli bir problem yarattığı görülmektedir. Yeme-içme konusu da yabancı uyruklu öğrencilerin bir diğer problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yemek fiyatlarının yüksek oluşu, kültürel farklılıktan dolayı yemeklerin damak tadına uymaması, yurt ve üniversite yemekhanelerindeki yemeklerin beğenilmemesi gibi problemler de yaşandığı görülmektedir. Ulaşım fiyatlarının çok yüksek oluşu öğrenciler tarafından dile getirilmektedir.

Yaşamsal sorunların içerisinde belirtilen bir başka konu da sağlık. Kendi imkanları ile gelen misafir öğrenciler, 6111 sayılı kanun ile getirilen “Genel Sağlık Sigortası” yaptırma zorunluluğuna bağlı olarak sağlık sigortası yaptırmak zorunda kalmakta ve kendilerine fazladan maliyet getirdiklerinden şikayet ettikleri görülmektedir. Bu sigortanın yabancı uyruklu öğrenciler için maliyeti, 2011 yılında, yıllık yaklaşık 1.200 TL civarında olmuştur.

Aynı ülke içerisinden gelen bir öğrencinin bile uyum gücünü çektiği görülürken uluslararası öğrencilerin bu konuda daha fazla problemle karşılaştığı bir gerçektir.

Üniversite ve il yöneticilerinin her yıl yeni gelen yabancı uyruklu öğrenciler için bir oryantasyon hizmetini sağlaması gerekmektedir.

2.5.4 Eğitsel Problemler

Eğitim süreci, sadece okuldaki akademik öğretimle sınırlı olmayan bunun dışında okul dışı öğrenci-öğretim elemanı ilişkilerini, eğitim programını ve öğretim elemanının akademik danışmanlığını ve rehberliğini de içeren bir süreçtir. Bu nedenle öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin görüşlerini saptama tümü bu boyutları kapsamalıdır (Dolmans ve diğerleri, 2003; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007).

Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki okul içi ve okul dışı ilişkiler öğrenci üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Kuh ve Hu, 2001; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007).

Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki okul dışı ilişkiler, öğrencilerin kişisel, sosyal ve entelektüel gelişimi (Endo ve Harpel, 1982; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007), derslerdeki akademik başarıları (Thompson, 2001; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007), öğrencilerin kendilerine ilişkin algıları, özgüvenleri ve kendilerini değerli hissetmeleri (Kuh, 1995; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007) gibi konularda büyük bir rol oynamaktadır. Öğretim elemanları ile okul dışında görüşebilen öğrenciler bu

iletişimin kendilerini gelecekteki kariyerleri doğrultusunda daha fazla düşünmeye zorladığını, eğitim deneyimlerine ilişkin memnuniyet düzeylerini arttırdığını, entelektüel gelişimleriyle ilgili kazanımlar sağladığını dile getirmektedirler (Clark ve diğerleri, 2002; Aktaran Ekinci ve Burgaz, 2007).

Yabancı uyruklu öğrencilerin kayıt yaptırıp eğitimlerine başlamaları ile birlikte, öğrenciler için akademik yaşam tam anlamıyla başlamış demektir. Kendi kültürlerinden ve eğitim sistemlerinden farklı bir kültürde ve eğitim sisteminde öğrenim görmeye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin, hem bu farklılıklara hem de akademik süreçlerin anadili dışında yabancı bir dil ile gerçekleşmesine bağlı olarak, akademik yaşama intibak etmede zorlanması kaçınılmaz bir sonuçtur (Beaver ve Tuck, 1998; Sherry, Thomas ve Chui, 2010; Smith and Khawa-ja, 2011; Aktaran Özoğlu ve Gür, 2012). Dolayısıyla, yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite eğitimine uyum sağlamaları ve başarılı bir şekilde eğitimlerini tamamlayabilmeleri için, eğitsel süreçlerde iyi bir rehberlik ile desteklenmeleri önem arz etmektedir (Özoğlu ve Gür, 2012).

Öğrencilerin okuldaki başarısını onların dersteki etkileşimi ve ders öğretim elemanı ile ilişkileri büyük bir ölçüde etkiler. Yabancı uyruklu olmanın getirdiği çekingenlik öğrencinin dersteki sözlü katılımını olumsuz olarak etkilemektedir. Derse katılımın yeterli olmaması, öğrencinin bilgi düzeyinden değil, yanlış anlaşılmaktan dolayı düşebileceği durumdan çekinmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun sonucu olarak dersteki notu düşmektedir. Ayrıca bazı öğretmenlerin, farklı bir kültür ortamından gelen bu öğrencilerin içinde buldukları problemleri yeterince bilmemeleri ya da anlayamamaları da bazı problemlere sebep olabilmektedir (Gökay,1974; Aktaran Allaberdiyev, 2007).

Öğrencilerin okulda karşılaştıkları problemlerden en önemlisi, Türkiye Türkçesine yeterince ve beklendiği kadar hakim olamamalarıdır. Türk Cumhuriyetlerinden gelen gençler günlük yaşamda yeterli seviyede Türkçe konuşabilmelerine karşın, yazılı dilinde zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bundan dolayı derslerde başarısızlık problemi yaşamaktadırlar. (Çöllü ve Öztürk, 2009).

Öğrencilerin derslerde veya diğer eğitsel süreçlerde zorlanmasına sebep olan başka önemli etmenin eğitim sistemleri arasındaki farklılığın olduğu görülmektedir. Türkiye'deki eğitimin kendi devletlerindeki eğitime oranla daha zor ve ağır olduğu belirtilmektedir. Ayrıca bunun yanında kontenjan sınırlaması sebebiyle öğrencilerin

ilgi duymadıkları veya alt yapılarının olmadığı bölümlerde okuyor olmaları bir başka problemi göstermektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitsel yaşamında karşılaşmış oldukları problemlerden bir diğeri de öğretim elemanlarının kendilerine karşı sergilediği olumsuz yaklaşım olarak ifade edilebilir. Öğrencilerin uyumunu rahatlatacak en büyük faktör öğretim elemanlarının yardımlarıdır. Yabancı uyruklu öğrenci sayısının giderek arttığı ülkemizde öğretim elemanlarının farklı kültürlere karşı nasıl yaklaşım sergilediğine dair bir eğitimden geçirilmeleri gerekmektedir.

Öğretim elemanlarının eğitim düzeyinin ve ders anlatımının yetersizliği de yine belirtilen problemler arasında yer almaktadır.

Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim gördüğü ve yaşamış olduğu şehre rahat bir şekilde intibak sağlamaları danışmanlık hizmetlerinin işlevselliği ile daha hızlı gerçekleşmektedir. Üniversite bünyelerinde kurulan yabancı uyruklu öğrenci ofislerinin öğrencilere ulaşmada etkin olamadığı görülmektedir. Üniversite ve fakülte yönetimlerinin ilgisizliği de bir başka problemi ortaya çıkarmaktadır.

2.5.5 Psikolojik Problemler

Gençlerin, üniversite öğrenimi görmek amacıyla doğup büyüdüğü ülkelerden ayrılarak yeni bir çevreye uyum sağlama zorunluluğu, onlarda bazı davranış değişikliklerine neden olabilmektedir. Kendini güvensiz ve yetersiz hisseden, insanların destek ve yönlendirilmesine çok önem veren bağımlı kişilik yapısıyla genç, üniversiteye geldiğinde karşılaştığı çeşitli yaşam değişiklikleri, sosyal ve akademik başarı beklentileri ile baş etmekte güçlük çekebilmektedir. Bunun yanı sıra, gencin, aile ortamından ayrılarak birden bire büyük şehir ve yurt hayatına geçmesi veya tek başına yapamaması onu uyumsuzluğa itebilmektedir (Gökay, 1974; Aktaran Allaberdiyev, 2007). Üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yaşadıkları şehre ve öğrenim görülen bölüme uyum sağlayamamaları, üniversite öğrenci sayısının artması ve diğer nedenler, insanlar arası ilişkilerin bozulmasında etkili olabilmektedir. Bu durum üniversitenin dışındaki yerleşim birimlerinden öğrenim için gelen öğrencileri uyumsuzluğa, iletişim bozukluğuna, yalnızlığa ve yabancılığa itmektedir. Bu, öğrenciler alıştıkları ortamdaki bireylerden farklı değer yargılarına ve inançlarına sahip bireylerle karşılaşmaları ve bunlarla baş edememe sonucunda bunalıma düşebilmektedirler. Bunalımdan kurtulma isteğine rağmen psikolojik yardım alınacak yerlerin ya çok sınırlı olması veya genç için bu durumun

dile getirilme güçlüğü gibi sebepler üniversite öğrencilerini ruhsal yönden sorunlu yapmaktadır (Kılıç, 1987; Aktaran Allaberdiyev, 2007).

2.6 Eğitim Sistemleri

Eğitim, hem devletlerin kalkınmasında hem toplumların gelişmesinde hem de toplumlardaki bireylerin kişisel olarak gelişimlerinde çok önemli bir yere sahiptir. Devletlerin toplumsal gelişimlerinin yanında politik ve ekonomik gelişimleri de eğitimle doğrudan ilgilidir. Eğitim sistemine bakıldığında ise devletlerin kendi toplumsal ve kültürel yapıları ile coğrafi konumlarına uygun şekilde eğitim sistemleri geliştirdikleri görülmektedir. Genellikle devletlerin kendilerine mahsus eğitim sistemleri bulunmaktadır ve eğitim sistemi toplumun gelişmesine, değişmesine ve aydınlanmasına oldukça büyük etki etmektedir. “Devletlerin, eğitim sistemlerinin sağlamakta olduğu bu etkinin olumlu bir etki olabilmesi için diğer ülkelerin eğitim sistemlerini incelemeleri ve bu bağlamda kendi eğitim sistemlerinde bulunan sorunlara odaklanarak çözüm aramaları gerekmektedir” (Yazıcı, 2009, s. 1).

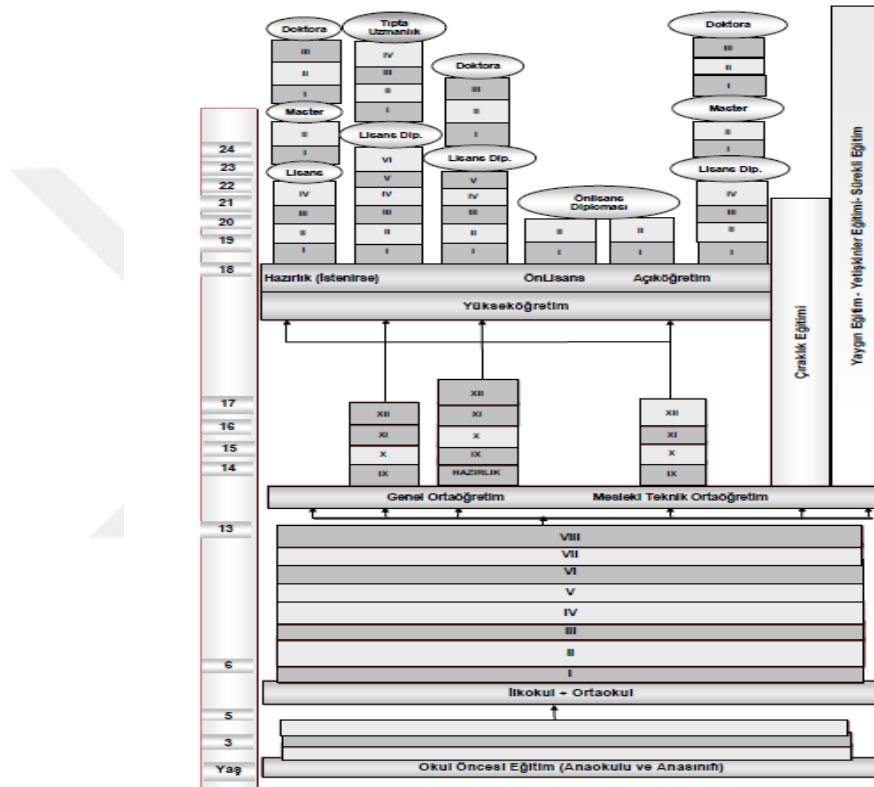
Hem bireysel hem de toplumsal açıdan oldukça önemli bir konu olan eğitim, kendisiyle bağlantılı olan bir takım kavramlarla birlikte ele alınmalıdır. Bu kavramlar hem eğitimin yardımcı elemanları, hem de eğitimin alt unsurları olarak farz edilebilir. Geniş bir bakış açısıyla bakıldığında eğitimin insan varlığı ile doğrudan ilişkili olduğu ve insanın var olduğu ilk zamanlardan beri sürmekte olduğu sonucuna varılmaktadır. İnsanlar varlıklarını ve hayatlarını sürdürebilmek için çevreyle etkileşime girmektedir ve bu etkileşim sonucunda bir takım beceri, bilgi, tutum ve değerler elde etmişler ve bunları toplumdaki başka bireylere aktarmışlardır. Buradan da anlaşılmaktadır ki eğitim ilkel toplumlarda bile görülmektedir ve insanlık tarihi kadar uzun geçmişi vardır (Yazıcı, 2009).

Eğitimin insanlık tarihi kadar geçmişinin olması, bireylerin ve toplumun üzerinde şekillendirici ve geliştirici bir etkisinin olması onun ne kadar geniş bir kapsama sahip olduğunu göstermektedir. Eğitim sayesinde bireyler günlük hayatları içerisinde, örneğin alışveriş yaparken, bir takım kolaylıklar kazanabilmektedir. Toplum yönünden eğitime bakıldığında ise kültür ve eğitimin iç içe olduğu ilk olarak göze çarpanlardan biridir. Toplumların varlıklarını devam ettirebilmeleri için yeni nesillere kendi kültürlerini aktarmaları gerekmektedir. Kültür kavramı, “Bir toplumun tarihsel süreç içerisinde kullandığı ve yarattığı manevi ve maddi tüm değerler” olarak tanımlanmaktadır. Kültürle ilişkili bir kavram olan kültürlenme için

ise “toplumun kişileri kendi kültürünün beklenti ve istekleriyle uyum sağlayacak şekilde yetiştirmesi” tanımlaması yapılmaktadır (Fidan ve Erden, 1998, s. 2).

Devletlerin en önemli hizmet alanı eğitimidir ve her devletin kendine özgü bir eğitim sistemi vardır. Bu sistem ait olduğu toplumun özelliklerine ve evrensel gelişmelere dayalı olarak oluşur, gelişir ve toplumun eğitimden beklentilerini yerine getirir.

2.6.1 Türkiye Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Şekil 2: Türkiye eğitim sisteminde eğitim-öğretim kademeleri. “Milli Eğitim

İstatistikleri Örgün Eğitim 2016/2017 Yılı makalesinden aynen alınmıştır.

Türkiye eğitim sistemi örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki yapıdan ibarettir.

Belli yaş grubundaki bireylere, belli bir amaç ve plan çerçevesinde hazırlanmış programlar eşliğinde, belli sürelerde okul çatısı altında verilen eğitim süreci örgün eğitim olarak tanımlanmaktadır.

Eğitim sistemi okulöncesi eğitimi, ilköğretim (ilkokul ve ortaokul), ortaöğretim (lise) ve yükseköğretim (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) düzeylerinden oluşmaktadır.

Yaygın eğitim ise, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin her hangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedan ayrılmış ya da

bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümüne denir (Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği 3. madde). Yaygın eğitim halk eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri ve uzaktan eğitim merkezleri aracılığıyla yürütülmektedir.

Okul Öncesi Eğitim: Okul öncesi eğitim; isteğe bağlı olarak zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş, 3-5 yaş aralığındaki çocukların eğitimini oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları bağımsız anaokulları olarak kurulabildikleri gibi, gerekli görülen yerlerde ilköğretim okullarına bağlı ana sınıfları halinde veya ilgili başka öğretim örgütlerine bağlı uygulama sınıfları olarak da açılabilir.

İlköğretim: Zorunlu ilköğretim çağı 6-13 yaş aralığındaki çocukları kapsamaktadır. Bu dönem çocuğun 5 yaşını bitirdiği yılın eylül ayı sonunda başlamakta, 13 yaşını bitirip, 14 yaşına girdiği yılın öğretim yılı sonunda bitmektedir.

İlköğretim kurumları; dört yıl süreli ve zorunlu ilkokullar, dört yıl süreli zorunlu ve farklı programlar arasında tercihe imkan veren ortaokullar ile imam hatip ortaokullarından oluşmaktadır. Ortaokullar ile imam hatip ortaokullarında lise eğitimini destekleyecek şekilde öğrencilerin yetenek, gelişim ve tercihlerine göre seçimlik dersler oluşturulmaktadır.

Ortaöğretim: *Ortaöğretim;* ilköğretime dayalı, en az dört yıllık zorunlu, örgün veya yaygın öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsamaktadır. Genel Ortaöğretim; öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra öğrencileri; istek, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda hem yükseköğretime hem de geleceğe hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim; öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra öğrencileri; istek, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe veya geleceğe ya da çeşitli iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir.

Yükseköğretim: *Yükseköğretim;* ortaöğretime dayalı, en az iki yıllık yüksek öğrenim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsamaktadır. Yükseköğretim kurumları; fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuarlar ve meslek yüksekokullarını kapsamaktadır.

Lisans Başvuruları

Öğrencilerin Türkiye'deki bir üniversitede lisans öğrenimi görmek istemeleri halinde ilgili üniversitelere doğrudan başvurmaları gerekmektedir. Türkiye'de her üniversite kendi belirlemiş olduğu koşullar doğrultusunda yabancı uyruklu öğrenci kabul etmekte ve koşulları web sayfalarında yayınlamaktadır.

Bu koşullar genellikle aşağıdaki maddeleri içermektedir;

Toplam 11-12 yıllık ilk ve ortaöğrenimden sonra Türk liselerine denk bir okuldan alınan bir lise diplomasına sahip olmak (ayrıca lise notlarını gösteren bir not dökümü- Transkript sunulmalıdır),

Uluslararası düzeyde tanınmış bir sınavdan (GCE, SAT, ACT vb.) veya bazı devletlerin (Suriye, Lübnan, Ürdün, Filistin, Çin) üniversite giriş sınavlarından veya üniversitelerin yapmış olduğu yazılı sınav ya da mülakattan yeterli puanı almış olmak.

Lisansüstü Başvuruları

Lisansüstü programlara kayıt yaptıracak öğrencilerin, başvurularında, genellikle, tamamladıkları eğitime ait diploma, aldıkları derslerin içerikleri ve not çizelgesine ek olarak, referans ve niyet mektupları ve Türkiye'de yapılan Lisansüstü Giriş Sınavı (ALES) sonucu veya uluslararası düzeyde tanınmış bir lisansüstü giriş sınav sonucu (GRE, GMAT vb.) sunmaları gerekmektedir. Her üniversite ve programın farklı kabul şartları olabilir. Bu sebeple, lisansüstü düzeyde öğrenim görmek isteyenlerin doğrudan enstitülere başvurmaları gerekmektedir.

Eğitim masrafları

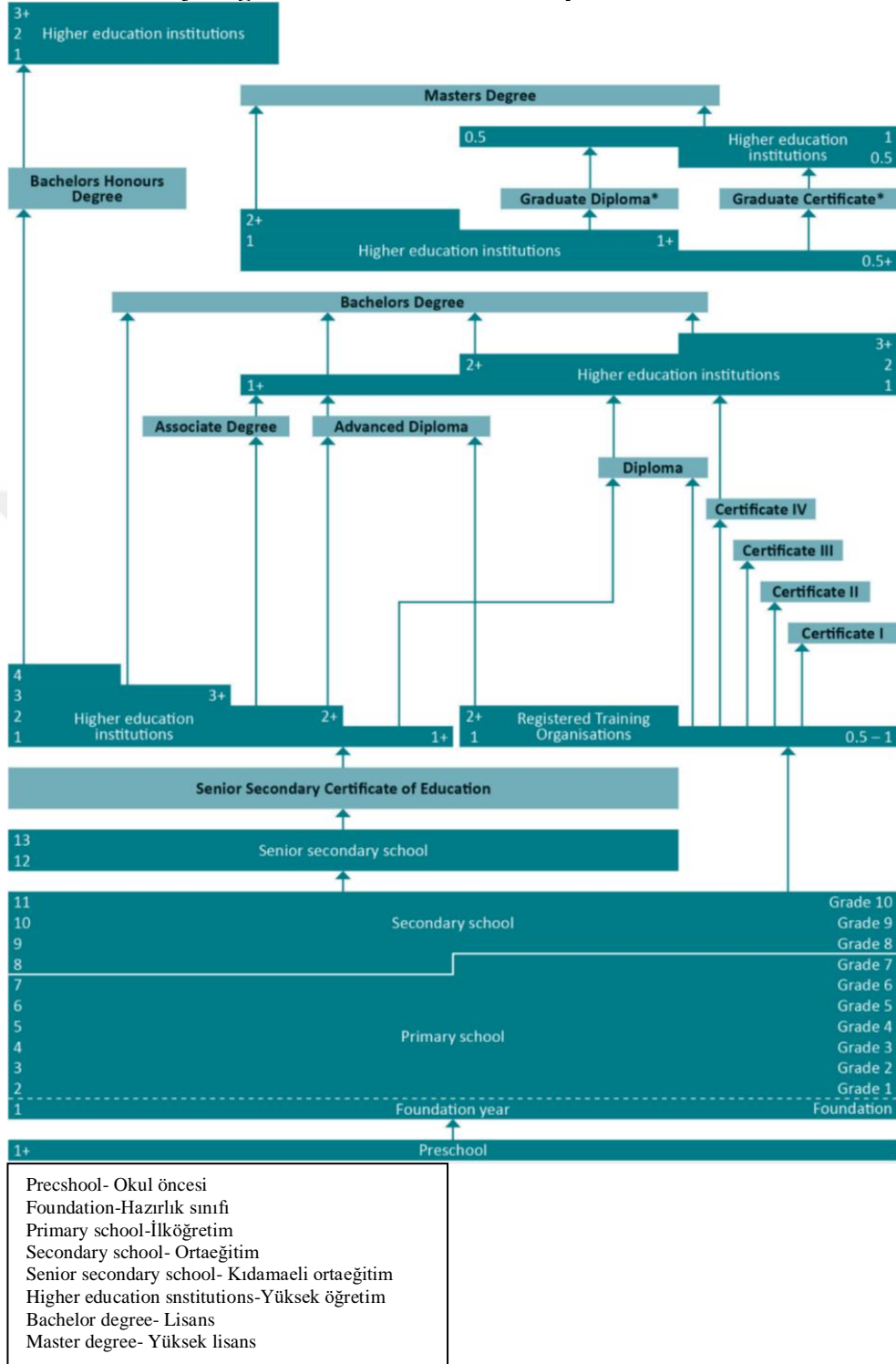
Uluslararası öğrenciler için tahmini masraflar öğrencinin yaşam şekline göre değişmekle beraber aylık en az 300-400 ABD Doları civarındadır.

Dönem başına kitap ücretleri ve idari masraflar yaklaşık 100-150 ABD Dolarıdır.

Yükseköğrenim programları için harçlar her yıl değişmektedir. Uluslararası öğrenci harçları programın türüne ve eğitimde kullanılan dile göre farklılık göstermiştir.

Yaklaşık olarak, harçlar devlet üniversitelerinde yıllık 250-1800 ABD Doları, özel üniversitelerde 6000-16000 ABD Doları arasında değişmektedir.

2.6.2 Avustralya Eğitim Sisteminin Genel Yapısı

Şekil 3: Avustralya Eğitim Sisteminin Şeması. “The Australian Education System- Foundation Level” (2017). makalesinden aynen alınmıştır.

Avustralya eğitim sistemi eyalet ve bölgelere göre farklılık göstermekle beraber temelinde içeriği aynıdır. Avustralya eğitim sistemi; ilköğretim okulları, ortaöğretim okulları ve liseler, üniversiteler veya teknik ve diğer yüksekokulları olarak üç başlık altında incelenebilir. Okullar fon kaynaklarına ve idari yapılarına göre devlet okulları, Katolik okulları ve bağımsız özel okullar olarak üçe ayrılır. Kurallara esasen baktığımızda; 6 ile 15 yaş arasındaki çocuklar için eğitim zorunluluğu vardır. Üniversite giriş sınavları 18 yaşında yapılır. Avustralya'da akademik bölüğü genellikle Ocak ayının sonunda veya Şubat ayının başlarında başlar. Okul öncesi eğitim zorunlu değildir 3 yaşından 5 yaşına kadar çocukların eğitimine yöneliktir. İçerik olarak yapılandırıcı eğitim ve yaratıcı bireysel aktivitelerden ibarettir (Avustralya Eğitim Sistemi, 2018).

İlköğretim(ilköğretim okulları)

İlköğretim eğitimi zorunluluğu olmayan bir hazırlık yılı ile başlar. Zorunlu olmamasına rağmen tercih edilir hazırlık müfredatı ilköğretim ile ilişkilidir. İlk yıl eğitimi için hazırlık sınıfında okuma yazma kabiliyeti geliştirilir, matematiksel ve fiziksel eğitimlerin yanında ve sosyal yetenek ağırlıklı bir eğitim sistemi vardır. İlköğretim 1. yıldan 6. ya da 7. yıla kadar sürer. İlköğretim bittiğinde herhangi bir diploma veya sertifika verilmez ve öğrenciler herhangi bir sınava tabi olmaksızın ortaöğretime devam ederler.

Altı ya da yedi yıllık ilköğretimin ardından beş ya da altı yıllık ortaöğretim gelmektedir. Öğrenciler birinci sınıftan on ikinci sınıfa performanslarına göre değil, yaşlarına göre devam ederler.

Ortaöğretim(ortaöğretim okulları ve liseler)

Avustralya'da ortaöğretim kurumları 7-ya da 8. yıldan itibaren başlar ve 10. Yıla kadar devam eder. Bazı eyaletlerde bir bazılarında iki yıl bütün öğrenciler aynı eğitim programında eğitim alır. Daha sonraki yıllarda, öğrenciler temel ve seçmeli derslerden kendi özellikleri ve ilgilerine istinaden bir program düzenlerler. Orta öğretimde temel dersler; İngilizce, matematik, fen, toplum ve çevre bilgisi, yabancı diller, teknoloji ve uygulama çalışmaları, sağlık, beden eğitimi ve kişisel gelişim derslerden ibarettir (Avustralya Eğitim Sistemi, 2018).

Kıdemli ortaöğretim

Kıdemli ortaöğretim dönemi eğitimde 11. ve 12. yıllarda alınır. Öğrenci bu süreç içinde yetenek ve becerilerine göre istihdam olacakları alana yönelik eğitim

programından geçerler. 12. yılın finalinde okulun bağlı bulunduğu eyalet ya da bölge tarafından Kıdemli Ortaöğretim Sertifikası verilir.

Avustralya’da Yüksek Eğitim

Üniversiteler

Avustralya’da bulunan üniversiteler bütün OECD ülkeleri arasında en iyiler listesinde bulunmakla beraber yine aynı kriterde dünyanın en kaliteli eğitim sistemine sahip olan ülke seçilmiştir. Genel olarak, Avustralya’ da 43 üniversite bulunmaktadır. Ayrıca ortalamalarını yüksek tutan öğrencilere maddi yardım burs ve gençlik ödenekleri hakları sağlanmaktadır.

Hazırlık Yılı (Foundation)

Hazırlık yılı eğitiminde en temel amaç, Avustralya eğitim sistemi dışından gelen bir uluslararası öğrenciye üniversite eğitimini başarılı bir şekilde tamamlanması için gerekli alt yapı derslerinin verilmesidir. Hazırlık yılı eğitimi, sosyal ve fen bilimleri gibi çeşitli alanlarda olabilir. Bir akademik yıl devam eden bu programda, yabancı öğrenci hem akademik açıdan, hem de İngilizce yeterliliği açısından Avustralya üniversitelerinde okuyabilecek duruma gerekir. Hazırlık yılı programındaki not ortalaması öğrencinin hangi üniversite de hangi programa gidebileceği ile alakalı belirleyici role sahiptir.

Lisans Eğitimi

Avustralya’da lisans programları 3-5 yıl arası devam etmektedir. Üniversiteler dil açısından İngiliz eğitimi sistemine sahiptir. Üniversitelerin sunduğu diplomalar bütün dünyada kabul görmekte ve mezunlar analitik düşünebilen, profesyonel hayatlarında iyi donanma sahip kişiler olarak ün yapmaktadır. Avustralya’da lisans eğitimi teorikten ziyade pratik odaklı verilmekte ve etkin öğretim sistemine sahiptir.

Üniversite eğitimi almak isteyen öğrencilerin başvuru yapmak için özellikle de kurumların başlangıç tarihlerine dikkat etmeleri gerekmektedir. Mevsimler Türkiye’dekinin tam tersi olduğu için Avustralya’da eğitim yılı şubat ayında başlar. Haziran ayında eğitimini tamamlamış olan öğrencilere bu 6-7 aylık süre İngilizce dil becerilerini tazelemek için oldukça ideal bir fırsattır.

Şubat ayından aralık ayına kadar devam eden eğitim yılında birçok kurs için son başvuru tarihleri ekim ayı içerisindeydir. Sınav tarihleri sömestr sonlarında, Haziran ve Kasım aylarındadır. Sömestr arasında genel olarak 2 ile 4 haftalık tatiller vardır. Yaz tatilleri Kasım ya da Aralık’ta başlayıp, Şubat ayına kadar devam etmektedir.

Bazı üniversite ve meslek okulları sömestr arasında da öğrenci kabulü yapmaktadırlar.

Avustralya'daki her üniversite, başvuru koşulu olarak aradığı standardı kendisi belirler. Başvuruların değerlendirilmesi aşamasında, öğrencilerin almış oldukları eğitimin içeriğini araştırılır.

Kabul şartları kesin ve katı şartlardan oluşmamaktadır. Kurumlar, öğrencinin sosyal yaşantısı, gelecekte beklediği ve geçmişte yaptığı sosyal ve kültürel aktiviteleri de göz önünde bulundurdular (<https://www.academix.com.tr/makaleler/avustralyada-yuksek-ogrenim.aspx>).

Yüksek Lisans Eğitimi

Lisans başvurularında üniversiteler yüksek akademik standartlarından dolayı çok daha zor öğrenci kabul ederken, yüksek lisans ve doktora yapmak isteyen yabancı öğrencilere oldukça esnek davranmaktadırlar. Sydney, Queensland, Moansh ve Melbourne üniversiteleri gibi dünya da ilk 50'de bulunan üniversiteler hem şartlı kabul, hem de paket kabul sunmaktadırlar.

Avustralya'nın ülke prestiji Türkiye'de Amerika ve İngiltere kadar yüksek olmamasına rağmen, sıralamadaki üniversitelerin daha rahat öğrenci kabul etmesi, Avustralya'yı akademik açıdan çok cazip hale getirmektedir. Bu üniversitelerin dünyada ilk 50'de olmaları ise kesinlikle tesadüf değildir. Melbourne Üniversitesi profesörleri eğitimleri boyunca tam 7 kez Nobel kazanmışlardır.

Üniversiteler, endüstriyel sektörle çok yakından çalışmakta ve yüksek derecede öğretmen katılımı içeren modern ve dinamik eğitim ortamlarının da yardımıyla teorik bilgiyle iş tecrübesini birleştirmek isteyen öğrencilere büyük avantajlar sunmaktadırlar.

TAFE (Teknik ve Mesleki Eğitim)

TAFE eğitimi 3 aydan 2,5 yıla kadar süren hem teknik/meslek edindirme, hem de ileri profesyonel eğitim veren en güzel programlardır. TAFE kursları üniversite veya yükseköğrenim programlarına göre %40 daha ucuz fiyat içerir.

TAFE liseler, devlete bağlı TAFE üniversiteleri, özel meslek edindirme ve eğitim kolejlerinde alınabilen bir programdır. Diploma programlarının tamamlanmasıyla TAFE okulların anlaşmalı veya bağlı olduğu üniversitelere direkt olarak geçiş yapabilirsiniz.

Başka üniversiteler ise dışarıdan başvuru yaparak 2. Sınıftan başlayabilirler. Avustralya'daki tüm TAFE enstitüleri uluslararası çapta eğitim vermektedirler. Dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri TAFE eğitimlerinin YÖK tarafından denkliklerinin bulunmamasıdır.

TAFE programı yeni bir kariyer başlangıcı yapmak isteyenler, mevcut kariyerlerinde ilerlemek veya uzmanlaşmak isteyenler, üniversite öğrenimine daha çok pratik beceriler katmak isteyenler ve sonrasında üniversite öğrenimi görmek isteyenler için uygundur.

Burs Olanakları

Uluslararası öğrencilerin Avustralya üniversitelerinden burs temin edebilmeleri oldukça güçtür. Genel olarak, üniversiteler uluslararası öğrencilere ilk yıl burs ya da asistanlık vermeme eğilimindedirler.

Öğrenciler birinci seneden sonra akademik başarılarına ve ihtiyaçlarına göre burs alabilirler. Bununla beraber, akademik ve İngilizce dil düzeyi bakımından en üst düzeyde başarı göstermiş olan öğrencilerin birinci senede burs almaları mümkün olabilir.

Burslar çoğunlukla kısmidir, yani genellikle tüm masrafın bir kısmını karşılayabilir.

Eğitim Masrafları (<https://www.academix.com.tr/makaleler/avustralyada-yuksekgogrenim.aspx>).

- ✓ Dil eğitimi: 190-370 aus/haftalık
- ✓ Üniversite hazırlık (foundation): 13000-19000 aud/yıl
- ✓ Üniversite: 16000-24000 aud/yıl
- ✓ Yüksek lisans: 17000-24000 aud/yıl

2.7 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde konu ile ilgili yurt dışında ve yurt içinde yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.7.1 Yurtdışında yapılan araştırmalar

Avustralya'daki uluslararası yüksek lisans öğrencilerine göre, mevcut literatürde gündeme getirilen anahtar konu İngilizce dil yeterliliğidir. İngilizce eksikliği dil becerileri sürekli olarak Avustralya'da akademik uyum için önemli bir engel olarak tanımlanmıştır (Guilfoyle, 2006; Sawir, 2005; Yu, 2013). Özellikle, anadili İngilizce olmayan uluslararası öğrencilerin akademik okuma, yazma ve sözlü sunumlarla sık

sık mücadele ettiği gösterildi. Sawir (2005), bu tür zorlukların akademik sonuçları olumsuz etkilemesi ve çoğunlukla 'öğretmen merkezli bir sınıfta' İngilizce öğrenme deneyiminden kaynaklandığını iddia ediyor. Sosyal etkileşim fırsatları söz konusu olduğunda dahi, dil engelleri iletişim ve kültürler arası anlayışın gelişimini kısıtlayabilir (Volet ve Ang, 1998; Yates ve Wahid, 2013; Yu, 2013). Sawir (2005) birçok uluslararası öğrencinin ilk önce yerel aksanlarını anlama mücadelesi verdiklerini ve Avustralyalı akranlarıyla konuşma konusunda kendilerine güvenmediklerini açıkladı. Bunun göstergesi, uluslararası öğrencilerin Avustralya üniversitelerinde yaptıkları çalışmalar sırasında İngilizce dil becerilerini önemli ölçüde geliştirmediklerini gösteren bir araştırmadır (Yates ve Wahid, 2013).

An ve Chiang (2015) tarafından yapılmış olan bir araştırmada Çin'de yerleşen bir üniversitede, yabancı uyruklu öğrencilerin akademik ve kültürel alanlara uyumu incelenmiştir. Bu maksatla araştırmada beş boyutlu (dil yeterliliği, açık yeterlilik, duygusal kararlılık, sosyal esneklik, kültürel empati) bir anket kullanılmıştır. Yapılmış olan araştırmada, 57 ülkeden gelen 330 yabancı uyruklu öğrenciden veri elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin uyum sürecinin en önemli göstergesinin psikolojik uyum-duygusal kararlılık olduğu bilinmiştir. Bu araştırmanın bulgularından alınan sonuca göre öğrencilerin uyumu için ilk yıl kritik bir öneme sahiptir.

Rientes, Luchoomun ve Tempelaar (2014) tarafından yapılmış olan boylamsal bir araştırmada, Hollanda da yerleşen dört üniversitede iki aşamalı bir çalışma yapılmıştır.

Çalışmanın ilk aşamasında 146 Hollandalı ve 215 yabancı uyruklu öğrencinin akademik performansları arasında fark bulunmuştur. Öğrencilerin bu farklılıkları, sosyal ve akademik entegrasyon ile açıklanmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında Batı Avrupalı öğrencilerin ve yerli öğrencilerin akademik ve sosyal bütünleşmelerinin karşılaştırılabilir olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise aynı üniversitedeki 159 yüksek lisans öğrencisine algıladıkları geçiş engelleri ile ilgili bir anket yapılmıştır. Bu araştırmanın ilk aşamasında Batı Avrupalı öğrencilerin, Avrupalı olmayan öğrencilerin ve Kuzey Asyalı öğrencilerin belirgin bir şekilde düşük bir başarı ve sosyal entegrasyon skoru elde ettiği sonucuna varılmıştır. Çalışmanın ikinci aşamasında ise yüksek lisans öğrencilerinin dil,

öğrenme ve araştırma stratejilerinin diğerlerinden önemli bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Yu ve diğerleri (2014) tarafından yapılmış olan çalışmada Çin'deki yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadığı kültürleşme stresinin işleyişi ve mekanizması araştırılmıştır. Wuhan Üniversitesi'ndeki 567 öğrenciden, yabancı uyruklu öğrenciler için geliştirilmiş kültürleşme stresi ölçeği kullanılarak veri toplanmıştır. Araştırmada yedi stres kaynağı bildirilmiştir. Bunlar; geri çekilme, kimlik tehdidi, değerler çatışması, kültürel yeterlik, kendine güven, fırsat eksikliği ve vatan özlemidir. Araştırma sonucunda, Asyalı ve Avrupalı öğrencilerin stres düzeyinin diğerlerinden anlamlı ölçüde farklı olduğu ve bekar öğrencilerin stres düzeyinin daha az olduğu bulunmuştur. Bundan başka, yurt dışında okumaya hazırlıksız olanların, evli ve bir dine bağlı olanların daha fazla stres yaşadığı sonucuna varılmıştır.

Menzies ve Baron (2014) tarafından yapılmış olan bir araştırmada lisansüstü yabancı uyruklu öğrencilerin tecrübeleri ve yükseköğretim temelli sosyal destek kaynakları incelenmiştir. Araştırmada 48 öğrenciyle nitel araştırma yapılmıştır. Öğrencilerin başlangıçta olumlu olmayan tecrübeler yaşadıkları ancak zamanla bu olumsuzlukların düzeldiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin üniversitedeki sosyal çevrelerinin, arkadaş edinmelerine yardım ettiği ve sosyal destek sağladıkları görülmüştür. Araştırma sonucunda üniversitedeki sosyal çevrenin yabancı uyruklu öğrencilerin uyumu için önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Brown ve Jones (2013) tarafından yapılan bir araştırmada İngiltere'de bir üniversitedeki yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştıkları ırkçılık ve dini ayrımcılık araştırılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Araştırmaya katılımcı olan 149 öğrenciden 49'u bir takım taciz olayları ile karşılaştığını bildirmiştir. Öğrencilerin en çok karşılaştıkları durum sözlü taciz olmasının yanında dokuz öğrenci fiziksel tacize uğradığını bildirmiştir. Araştırma bulgularında, öğrencilerin, üzüntü, hayal kırıklığı, vatan özlemi ve sinirlilik gibi duygusal deneyimler yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Forbes-Mewett ve Nyland (2013) tarafından yapılan bir araştırmada Avustralya'da bir üniversitedeki yabancı uyruklu öğrencilerin ve akademik danışmanlarının deneyimlerini tanımlamak amaçlanmıştır. Araştırmada nitel görüşmeler yoluyla veri toplanmış ve uluslararası öğrencilerin dil, kültürel zorluklar, sınırlı akran ilişkileri ve

danışman öğretim elemanlarıyla ilişkileri gibi konularda zorluklar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Chaudhry, Kiran ve Khan (2013) tarafından yapılan bir araştırmada Pakistan'daki Punjab Üniversitesi'ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaştığı kültürel problemler incelenmiştir.

Random örnekleme yöntemi kullanılarak üniversitedeki yabancı uyruklu öğrencilerin yarısını oluşturan 40 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda üniversitede yabancı uyruklu öğrencilere karşı olumsuz bir tutum olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim masraflarını karşılamakta güçlük çektikleri ve bazı yabancı uyruklu öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişim kurmakta zorlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Khawaja ve Stallman (2011) tarafından yapılan bir araştırmada, yabancı uyruklu üniversite öğrencilerin karşılaştıkları zorlukları anlamak, kişisel dayanıklılığını incelemek için 22 yabancı uyruklu öğrenciyle odak grup görüşmesi uygulanmıştır. Bu görüşmede öğrenciler uyum, sosyal yalıtım, dil becerileri, akademik zorluklar, karşılanmayan beklentiler, işsizlik, kültür şoku ve psikolojik baskı altında olma gibi zorluklardan söz etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrenciler, daha sonraki öğrencilerin kullanabilmesi için evlerinden ilk ayrıldıklarında ve Avusturalya'ya uyum sağlarken karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla mücadelede kullandıkları stratejilerle ilgili yaşadıkları tecrübeleri paylaşmışlardır.

Yang, Webster ve Prosser (2011) tarafından yapılmış olan bir araştırmada, lisansüstü yabancı uyruklu öğrencilerin kimlik oluşturma ve yeni bir yere uyum sağlama süreci incelenmiştir. Araştırmada, İngiltere'deki bir üniversitede öğrenim gören 20 lisansüstü öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Araştırma bulgularından alınan sonuca göre, öğrencilerin uluslararası kültürü olan bir şehirde yaşamaktan memnun oldukları lakin ilk başlarda yeni bir yaşam tarzından dolayı bunu biraz tuhaf buldukları görülmüştür. Öğrencilerin bu üniversiteyi seçme nedenlerinin ise üniversitenin uluslararası saygınlığının olması, üniversitedeki imkanların oldukça iyi olması (spor etkinlikleri, kütüphane vs.) ve özel hocalarla çalışabilmeleri olduğu açıklanmıştır. Ayrıca öğrencilerin algıladıkları kültür şokunun arkadaş edinmelerine engel olduğu ancak öğrenciler zamanla şehirde yaşamaya ve üniversitede okumaya alıştığı görülmüştür.

Brisset ve diğeri (2010) tarafından yapılan bir araştırmada, Fransa'daki Vietnamlı yabancı uyruklu üniversite öğrencilerin sosyo-kültürel sorunlarını Fransız öğrencilerle karşılaştırılarak; anksiyete, kaygılı ve güvenli bağlanma stili, psikolojik sıkıntı, sosyal destek alma ve kültürel kimlik değişkeni açısından araştırılmıştır. Çalışma sonucunda her iki grupta da psikolojik stres, güvenli ve kaygılı bağlanma stiline sahip olmayla uyum süreci arasında ilişki olduğu varsayılmıştır.

Yang ve diğeri (2006) tarafından yapılmış olan bir araştırmada, Çin vatandaşı olan ve yurt dışında öğrenim gören öğrencilerin tecrübeleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda, Çinli yabancı uyruklu öğrencilerin yurt dışı tecrübeleriyle beraber, kişisel bir kontrol kazandıkları, Avrupalı öğrencilere göre daha çok uyum süreci yaşadıkları ve onlara göre daha bireysel ilişkiler kurdukları bulgusuna ulaşılmıştır.

Searle ve Ward (1990) tarafından yapılan bir araştırmada, Yeni Zelanda'daki Malezyalı ve Endonezyalı yabancı uyruklu öğrencilerin kültürlerarası geçiş sürecinde psikolojik ve sosyo-kültürel uyum şekilleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda yabancı öğrencilerin yerli öğrencilerle ilişkisinden memnun olma, dışadönüklük, yaşam zorlukları, gündelik yaşamın değişimi ve sosyal zorlukların, psikolojik uyumla ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca ülke kültürüne yabancı olma, zorluk yaşama beklentisi ve depresyonun ise sosyo-kültürel uyumla ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pedersen (1991) tarafından yapılan araştırmada, yabancı uyruklu öğrenciler, yabancı bir ülkede kültürleşme sürecinde birçok sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Öğrenciler en çok okul stresi, yabancı sosyal normlara ve değerlere alışma, özlem, ekonomik, kimlik kazanma, dil yetersizliği, eğitim sistemindeki farklılıklar, kültürel şok, yalnızlık, sosyal bağların kopması gibi sorunlar yaşamaktadırlar.

Reilly, Hickey, and Ryan (2015) tarafından yapılan araştırmada, Amerikan öğrencilerin İrlanda'daki bir üniversiteye ve oradaki yaşama uyum süreci incelenmiştir. Bu öğrencilerin kampüs-içi yurtlara barındıklarını ve bu nedenle herhangi bir barınma sorunu yaşamayıp hatta aksine bu durumun öğrencilere bir sosyal destek sağladığını ifade etmişler.

2.7.2 Yurtdışında yapılan araştırmalar

Kıroğlu, Kesten, Elma (2010) tarafından yapılmış olan bir araştırmada elde edilen bulgulara göre, uluslararası öğrencilerin büyük kısmı ev özlemi çektiklerini ifade etmişler. Ev özlemi faktöründe öğrenciler öncelikle ailelerini, daha sonraki sıralarda

arkadaşlarını ve memleketlerini özlediklerini belirtmişlerdir. Buldukları ülkeden başka bir şehre kendi istekleriyle gelmiş olmaları ve eğitimlerini tamamlama konusunda kendilerini zorunlu hissetmeleri gibi sebepler yabancı uyruklu öğrencilerin bu özlemlerini bastırmalarına yardımcı olmaktadır.

Yağcı ve arkadaşları (2007) tarafından yapılmış olan araştırmada da Hacettepe Üniversitesi'nden Erasmus programı ile yurt dışına giden öğrencilerin günlük yaşam, akademik yaşam ve öğrenci destek hizmetlerine ilişkin memnuniyet düzeylerini belirlemeyi çalıştıkları çalışmada öğrencilerin büyük kısmının günlük yaşam, akademik yaşam ve öğrenci destek hizmetleri konusunda beklentilerinin karşılandığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin çoğunun da hizmetlerden beklentisini karşılayamadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çöllü ve Öztürk'ün (2009) yapmış oldukları araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin memleketlerine ve ailelerine duydukları özlemin uyum problemlerine yol açtığı sonucuna varmışlar. Yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunlarının daha Türkiye'ye geldikleri ilk günlerden itibaren belirlenmenin önemli olduğunu ve bu sebeple de üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinin daha etkin olması gerektiği bildirmişler. Bundan başka yabancı dil bilen psikolojik danışmanların da bu merkezlerde istihdam edilmeleri gerekliliğini ifade etmişler.

Traş ve Güngör (2011) tarafından yapılan araştırmada Avrupa ülkelerinden gelen yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin, üniversite öğrenimleri sırasında algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumları ile ilgili görüşlerini araştırmışlar. Araştırma sonucunda öğrencilerin öğrenim gördükleri sırada herhangi bir problem yaşamadıkları, çevrelerinden yeterli düzeyde sosyal destek algıladıkları ve kendilerini üniversitede öğrenim gören diğer öğrencilerin bir parçası olarak sosyal bağlılık duygularının yüksek olduğu şeklinde görüş bildirdiklerini göstermiştir.

Literatürde yabancı uyruklu öğrencilerin farklı bir ülkeye entegrasyon sürecinde yüzleştikleri en çok bahsedilen sorun barınma ve beslenme sorunlarıdır. Çağlar (1999) barınma ve yurt konusunun öğrencilerin üçüncü en önemli, beslenmenin ise dördüncü en önemli sorunu olduğunu bildirmiştir. Çağlar öğrencilerin yurtlarda yüzleştiği en büyük sorunlardan birinin yurt personelinin uluslararası öğrencilere karşı sergilediği negatif tutum olduğunu vurgularken bir öğrencinin şu sözlerini araştırmaya eklemiştir: “Yurt müdürünün bize karşı tavrı “Sizden, yabancılardan

bıktım” şeklinde, “Yabancı” kelimesi çok kullanılınca, orada “kardeşiz” kelimesinin anlamı kalmaz”.

Özoğlu ve diğerleri (2012) tarafından yapılan bir araştırmada, yabancı uyruklu öğrencilerin çoğu kısmının derslerde ve akademik süreçlerde zorlandıkları ve farklı bir dilde eğitim görmenin öğrencilerin derslerde zorluk çekmelerinin en önemli sebebi olduğunu farkına varmışlar. Diğer taraftan, yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite içinde yüzleştikleri sorunlarda muhatap bulamamaları veya idari mekanizmaların eksik veya yanlış bilgiyle yönlendirmeleri büyük problem teşkil etmektedir.

Devlet yurtlarında barınan yabancı uyruklu öğrenciler, odaların kalabalık olması, hijyen problemi ve gürültü gibi sebeplerle problem yaşamaktadırlar.

Köylü (2001), Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde eğitim alan 39 uluslararası öğrenciye uyguladığı anket sonucunda öğrencilerin büyük bir kısmının Türkiye’ye ilk geldiklerinde dil, bürokrasi, uyum ve ekonomik problemlerle karşılaştıkları, Türkiye hakkında iyi bir imaja sahip olmadıkları, arkadaşları ile olan ilişkilerinden memnun oldukları, fakülte ve hocalar ile ilgili bazı sorunları oldukları, aldıkları derslerin faydasız ve yetersiz olduğunu düşündükleri, eğitimin pasif olduğundan şikayet ettikleri bulgularını elde etmiştir.

Otrar ve diğerleri (2001), Türk ve akraba topluluklarından eğitim almak için Türkiye’ye gelen öğrencilerin stres kaynakları, stresle başa çıkma tarzlarını ve bunların ruh sağlıkları üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında 232 öğrenci ile görüşme yapmışlardı. Araştırma sonucunda en çok karşılaşılan problem ve en fazla stres yaratan faktörler olarak ekonomik problemler ve gelecek kaygısının olduğu vurgulanmaktadır.

Bayraktaroğlu ve Mustafayeva (2009), Sakarya Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerle yaptıkları ankete dayalı çalışmaları sonucunda uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu ve öğrencilerin Türkiye’de eğitim aldıkları için mutlu oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca araştırmada yer verilen açık uçlu sonuçlara verilen cevaplar uluslararası öğrencilerin Türk öğrencilerle rahat iletişim kurmalarının nedeninin kültürel ve dini açıdan benzer değerlerin paylaşılması olduğunu, Türk halkının misafirperverliği, yardımseverliği, Türk topluluklarına duyulan özlemin öğrencilerin dikkatini çektiğini, öğrencilerin Türkiye’deki öğretim sistemini rüşvete imkân tanımamasından dolayı beğendiğini

ancak eğitim sisteminden memnun olmayanların ise her şeyin ezbere dayanmasından şikayetlendiklerini ve bazı hocaların objektif davranmadıklarını düşündüklerini göstermektedir.

Çöllü ve Öztürk (2009), Türk ve Akriba Topuluklarından Türkiye'ye öğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin uyum ve iletişim problemlerini belirlemek amacıyla Konya Selçuk Üniversitesi'nde eğitim alan 100 öğrenci ile anket uygulamışlar ve öğrenci burslarının yetmediği, öğrencilerin ülkelerine ve ailelerine duydukları sılanın uyum sorunlarına yol açtığı, öğrencilerin uyum sorunlarının temelinde Türkiye Türkçesini yeterli konuşamamalarının yattığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Kesten ve diğerleri (2010), Türkiye'deki bir üniversitenin eğitim fakültesinde eğitim alan uluslararası öğrencilerin eğitime ve dile ilişkin problemlerini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında 15 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile görüşme yapmışlar ve sonuçları nitel veri analizi yönetimini kullanarak değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda görüşmecilerin Türkçeye yeterince hakim olamayışlarının, okuduğunu anlama becerisini de olumsuz etkilediği, az sayıdaki uluslararası öğrencinin yazma konusunda problem yaşadığı, uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye geldikleri ilk günlerde genel olarak kendini ifade etmede sıkıntı yaşadıkları, uluslararası öğrencilerin en az problem yaşadıkları alanın dinleme becerisi olduğu, uluslararası öğrencilerin tamamının Türkiye'deki yükseköğretimin kalitesine yönelik olumlu görüş belirttiği, uluslararası öğrencilerin, öğrenim gördükleri üniversitedeki öğretim elemanlarının kendilerine ilişkin tutum ve davranışlarıyla ilgili bazı olumsuz görüşler bildirmekle beraber genel olarak olumlu görüş bildirdiği, uluslararası öğrencilerin derslere ilişkin yaşadıkları problemlerin büyük ölçüde Türkçelerinin yetersiz olmasından kaynaklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kıroğlu ve diğerleri (2010), Türkiye'de eğitim fakültesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları problemleri belirlemeyi amaçladıkları araştırmalarında 7 farklı ülkeden 15 uluslararası öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme yapmışlar. Nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılarak elde edilen verilere göre "uluslararası öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürünün benzer olması nedeniyle Türkiye'de önyargı ya da dışlanma ile karşılaşmadıkları, uluslararası

öğrencilerin ekonomik gelirinin sadece aileleri olduğu ve aileleri tarafından gönderilen paranın yetersiz kaldığı ve uluslararası öğrencilerin tamamına yakınının ev özlemi çektikleri ve ailelerini, arkadaşlarını ve memleketlerini özledikleri” tespit edilmiştir.

Beltekin ve Radmard (2013), Ankara Üniversitesi’nde eğitim gören lisansüstü öğrencilerin üniversitenin akademik iklimine, akademik süreçlere, fiziksel ortama ve üniversitenin akademik niteliğine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla tarama modelini esas alan araştırmalarında “uygun örnekleme yöntemi” ile seçilen 119 uluslararası öğrenci ile anket yapmışlardır. Araştırma sonucunda katılımcıların, öğretim elemanlarına yönelik “ilgi”, “yardım” ve “iletişim” ile “yeterli materyal kullanma”, “etkili öğretim yöntemlerini kullanma”, “adil ve tarafsız değerlendirme” konularında olumsuz yargılara sahip oldukları; üniversiteyi “kütüphane” ve “bilgisayar, fotokopi, internet, vb. destek hizmetleri sayı ve hizmetin sürekliliği” açısından yetersiz buldukları, “mesleki gelişim” ve “eğitimin niteliği” konularında da olumsuz algı içerisinde oldukları sonuçlarına varılmıştır.

Güleç ve İnce (2013), Türkçe öğrenmekte olan uluslararası öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda öğrendikleri dile ilişkin yaşadıkları problemleri tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında Sakarya Üniversitesi TÖMER’de öğrenim görmekte olan 13 farklı ülkeden 29 öğrenci ile yapılandırılmış görüşme yapmışlardır. Araştırma sonuçları öğrencilerin kıyafet konusunda büyük problem yaşamadıklarını ancak yemek ve eğlence gibi konularda orta düzeyde bir sorun yaşamakta olduklarını göstermektedir.

Tok ve Yılgın (2013), nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak ele aldıkları çalışmalarında 57 uluslararası öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapmışlardır. Araştırma sonucunda öğrencilerin Türkçe’yi öğrenmede, ekonomi, eğitim, turizm, siyasi, evlenme gibi araçsal motivasyona; tarihi, akrabalık ve dini bağlar gibi bütünleştirici motivasyona sahip oldukları tespit edilmiştir.

Kumcağız ve diğerleri (2016), Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları problemleri saptamak amacıyla 112 uluslararası öğrenci ile anket yapmışlardır. Çalışma sonucunda, uluslararası öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Uyum Problemleri Ölçeği’nin dil problemleri, sosyo-kültürel problemler, oryantasyon problemleri ve kişisel problemleri alt boyutlarından elde edilen puanlarda istatistiksel olarak anlamlı bir

farklılık görüldüğü ancak mali problemler boyutundan elde edilen puanda anlamlı bir farklılık görülmediği tespit edilmiştir. Ayrıca 1.sınıf ve 2.sınıf öğrencilerinin dili algılamakta zorlandıkları ve problem yaşadıkları, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin dil becerilerinin zaman içinde daha yüksek düzeyde olduğu, sosyokültürel problemlerin sınıf düzeyi yükseldikçe azalmasının nedeni olarak öğrencilerin üst sınıflara yükseldikçe sosyal etkinliklere katılımlarında yabancı dil yeterliliklerinin zaman içinde artmasının etkili olduğu hususları araştırmanın diğer bulgularıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırasıyla araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplamada kullanılan veri toplama araçları, verileri toplama işlemi ve içerik analizi ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Türkiye ve Avusturalya’da lisansüstü öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinde amaçlı örneklem tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçiminde amaca en uygun seçimlerin yapılmasında yabancı uyruklu olup yüksek lisans yapan öğrenciler tespit edilip ve araştırmaya katılıp katılmaya gönüllü olarak karar verenlere ulaşılmıştır. “Nitel araştırmalarda gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir süreç izlenir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). “Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama tekniklerinden birisi de görüşmedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 119). Araştırmada, araştırmacı tarafından literatüre dayalı geliştirilen ve veri toplama araçlarından biri olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formlar görüşme yapılan katılımcılara kendilerini ifade etme imkanı sağlamaktadır. Bulgular ilgili literatür çalışmalarıyla karşılaştırılarak temalara ayrılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

3.2 Çalışma Grubu

Çalışma grubunun oluşturulmasında her iki ülkedeki yüksek lisans yapan yabancı öğrencilerin belirlenmesinde maksimum çeşitlilik teknikleri kullanılmıştır. “Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 107). Araştırmanın çalışma grubu 2016-2017 eğitim öğretim yılında Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Avusturalya Queensland Üniversitesine bağlı farklı enstitülerde öğrenim görmekte olan lisansüstü öğrencilerden oluşmaktadır. Bu çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal-kültürel ve ekonomik sorunlarının

ortaya konulabilmesi için farklı enstitülerden ve farklı bölümlerden en az 1 öğrenci olmasına, kız ve erkek öğrenci sayılarının dengeli olmasına ve mümkün olduğunca farklı ülkelerden öğrenci seçilmesine dikkat edilerek, Ondokuz Mayıs Üniversite'sinde toplam 15, Queensland Üniversite'sinde toplam 12 öğrenci ile görüşülmüştür. Ayrıca katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük esas alınmıştır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere ve geldikleri ülkelere göre dağılımı aşağıda Tablo 1 ve Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 1: OMÜ-de Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümlere ve Geldikleri Ünelere Göre Dağılımı

Enstitü Adı	Bölüm	Öğrenci sayısı	Ülke
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Felsefe ve Din Bilimleri	1	Etiyopya
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Felsefe ve Din Bilimleri	1	Kırgızistan
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sosyoloji	1	Filistin
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Coğrafya	1	Yemen
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Felsefe ve Din Bilimleri	1	Afganistan
Fen Bilimleri Enstitüsü	Tarım Ekonomisi	1	Etiyopya
Fen Bilimleri Enstitüsü	Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	Nijer
Fen Bilimleri Enstitüsü	Tarım Ekonomisi	1	Pakistan
Fen Bilimleri Enstitüsü	Makine Mühendisliği	1	Somali
Fen Bilimleri Enstitüsü	Bahçe Bitkileri	1	Suriye
Fen Bilimleri Enstitüsü	Bitki Koruma	1	Türkmenistan
Fen Bilimleri Enstitüsü	Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	Tuva
Fen Bilimleri Enstitüsü	Gıda Mühendisliği	1	Ruanda
Fen Bilimleri Enstitüsü	Elektrik Elektronik Mühendisliği	1	Azerbaycan
Sağlık Bilimleri	Tıbbi Biyoloji	1	İran

Enstitüsü

Tablo 1 incelendiğinde, Ondokuz Mayıs Üniversitesindeki lisansüstüne öğrenim gören öğrencilerin büyük bir kısmının fen bilimleri enstitüsünde lisansüstü eğitimlerine devam ettiği görülmektedir. Öğrencilerin geldikleri ülke bakımından Tablo 1 incelendiğinde genellikle Türk akraba topluluğu ülkeleri ve Afrika kökenli ülkelere geldiği görülmektedir.

Tablo 2: QÜ- de Yabancı Uyraklı Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölümlere ve Geldikleri Ülkelere Göre Dağılımı

Enstitü Adı	Bölüm adı	Öğrenci sayısı	Ülke
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sosyoloji	2	Vietnam
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Sosyoloji	2	Japon
Fen Bilimleri Enstitüsü	Makine Mühendisliği	2	Çin
Fen Bilimleri Enstitüsü	Gıda Mühendisliği	2	Tayland
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Sınıf Öğretmeni	2	Endonezya
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Sınıf Öğretmeni	1	Hindistan
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Sınıf Öğretmeni	1	Pakistan

Tablo 2 incelendiğinde, Avusturalya Queensland Üniversitesinde lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin tamamının Uzakdoğu Asya ülkelerinden geldiği görülmektedir.

3.3 Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme formundaki soruların oluşturulması için öncelikle ilgili literatürler taranmıştır. Daha sonra 11 adet görüşme sorusu oluşturulmuş, bu oluşturulan sorular alandan iki öğretim üyesine gösterilerek uzman görüşü alınmış ve bu görüş doğrultusunda dört soru çıkarılarak yedi soruya düşürülmüştür. Hazırlanan

sorular 5 öğrenciye okutuldu. Dil bakımından ve içerik bakımından son incelemeler yapılarak yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekil verilmiştir. Çalışmanın özelliği nedeniyle öğrencilerin dili anlamada ve konuşmada sıkıntı çekebilecekleri düşünülerek sorular olabildiğince basit ve sade bir dille sorulmaya çalışılmış ve yüzeysel yanıt vermelerinin önüne geçmek için öğrencilere yeterince zaman tanınmıştır. Görüşmeler ortalama 30-35 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses kayıt cihazı ve görüşme formlarını katılımcıların kendi el yazıları ile doldurmaları yoluyla gerçekleştirilmiştir.

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin analizinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz yaklaşımı kullanılmıştır. Görüşmelerin ses kayıt çözümü yapılmış ardından verilerin kodlanması aşamasına geçilmiştir. Elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve yedi tema (insan ilişkileri, ekonomik, barınma, ev özlemi, yemek, kılık-kıyafet, gelenek-görenek) altında düzenlenmiştir. Daha sonra temalar ve kategoriler arası ilişkiler belirlenerek araştırma amaçları doğrultusunda düzenlenmiş ve yorumlanmıştır. Yorumların altında katılımcıların doğrudan alınan görüşlerine de yer verilmiştir. Gizliliği sağlamak amacıyla araştırmaya katılan öğrencilere Ö1, Ö2, ... Ö15 şeklinde numaralar verilerek kodlanmıştır. Daha sonra içerik analizleri yapılarak çözümlenmeler tablolar ve yorumlar şeklinde ifade edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencileri ile ilgili demografik verilere, araştırma problemlerine ilişkin yapılan içerik analizlerine ve bulgulara dayalı olarak yorumlara ve literatürdeki benzer çalışma sonuçlarıyla ilgili tartışmalara yer verilmiştir.

Yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyal- kültürel ve ekonomik anlamda yaşadıkları sorunlar; insan ilişkileri, ekonomik sorunlar, barınma, ev özlemi, yemek, giyim ve gelenek-görenek olmak üzere yedi başlık altında incelenmiştir.

4.1 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İnsan İlişkileri Sorunlarına İlişkin Bulgular

Yabancı uyruklu öğrencilerin insan ilişkileri konusunda yaşadıkları sorunlar arkadaşlık ilişkileri teması altında incelenmiştir. Bu tema ile ilgili bulgular Tablo 3 ve Tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 3: Türkiye’de arkadaşlık ilişkileri, arkadaş edinme konusunda ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusuna İlişkin Bulgular

<i>Kodlar</i>	<i>n</i>
İnsanı çok misafırperver olduğu için çokta sorun yaşamıyorum	15
Dışlanma gibi durumlarla karşılaşmadım	15
Herkesle iyi anlaşabiliyorum	14
Hem Türk, hem kendi memleketimden olan arkadaşlarım var	10
Dil yetersizliği arkadaş bulmada sorun yaratıyor	9
İletişim kurmakta zorluk çekiyorum	9
Yalnızlık hissi derslerimi de etkiliyor	5
İlk başta önyargılarım vardı	1
Hiç yaşamadım. Bir millet iki devletiz biz	1
Toplam	80

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu (n=15) Türkiye’de kendi ülkelerindeki arkadaşları kadar kolay şekilde arkadaş edinebildiklerini belirtirken katılımcılardan bazıları da (n=5) dil eksikliği yüzünden insanlarla iletişim kurmakta

zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda katılımcılar görüşleri şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Ben Afrika ülkesinden geldiğim için dilimiz en esaslı da kültürümüz çok farklı. Tabii zaman zaman sorunlar yaşasak da buranın insanı çok misafirperver olduğu için çok da sorun yaşamıyorum.” (Ö1.),

“Yok arkadaş edinirken hiç sorun yaşamadım diyemem. İlk geldiğimde biraz sorunlar olmuştu. Bazen anlaşmazlık oluyordu. Ama zamanla bu anlaşmazlıklar yok oldu. Şimdi iyi anlaştığım yabancı ve Türk arkadaş çevrem var.” (Ö2.),

“Karşıma hep iyi insanlar çıktı. Arkadaş çevrem çok iyi.” (Ö5.),

“Konuşmada biraz zorlanıyordum ilk başta. O yüzden fazla kimseyle konuşa bilmiyordum. Şimdi baya arkadaşlarım var hem Türk hem yabancı. Ama yine de akademik Türkçeyi anlayamıyorum çok.” (Ö9.),

“Hiç sorun yaşamadım. Bir millet iki devletiz biz.” (Ö10.),

“Burada hem Türkmen hem de Türk arkadaşlarım var. Lisansı da Türkiye’de aldığım için önceden de bir sürü arkadaşlarım vardı. Arkadaşlık konusunda sıkıntım olmadı.” (Ö11.),

“Dilim daha yeni geliştiği için daha yeni yeni arkadaşlar ediniyorum. İlk başlarda daha zordu. Derslerde zorlanıyorum o yüzden.” (Ö12.)”

Tablo 4: Avustralya’da arkadaşlık ilişkileri, arkadaş edinme konusunda ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	N
Yerli halkın ırkçı olması	12
İngilizce dil yetersizliği	12
Avustralyalı arkadaş çevrem hiç olmadı	11
Kaliteli öğretmen-öğrenci ilişkisi	11
Hocalarımın ayrımcılık yapması	11
Danışman hocaların öğrencilerine zaman ayırmaması	10
Hocalarımın derslerle ilgilenmemesi	10
Danışman hocamla iletişim kuramama	9
Kendi ülkemden olan arkadaş grubum var	9
Uluslararası-yerel öğrenci etkileşiminin zayıf olması	8

Üniversite çalışanları ile iletişimin zayıf olması	7
İnsanlar arasında samimiyetin olmaması	6
Toplam	116

Tablo 4 incelendiğinde, katılımcıların çoğu (n=12) arkadaş ilişkilerinde yaşadıkları en büyük sorunun dil yetersizliği yüzünden olduğunu belirtmişlerdir. İngilizce dil yetersizliği nedeniyle yerel halkla iletişim kuramamak en büyük engellerden biri olarak görmüşler. Katılımcılardan biri bu konudaki görüşlerini bu biçimde ifade etmiştir: *“Çoğu zaman, ilk dillerini konuşanlarla etkileşime girmenin daha kolay olduğu söylenmiştir. Ben henüz sözlü olarak onlarla iletişim kurma konusunda tam olarak rahat olmadığımı söyleyebilirim. İngilizce benim ikinci dilim olduğundan, konuşulan her şeyi anlamıyorum, özellikle elde edemediğim dile dayalı çoğu şaka.”* (Ö6.).

Yine aynı zamanda katılımcıların büyük bir kısmı ırkçılık ve ayrımcılık konusunda arkadaşlık ilişkilerinde yaşadıkları sorunla dikkat çekmişlerdir. Katılımcıların bu konuya ilişkin görüşleri şu şekilde bildirmişlerdir: *“Çok kültürlü toplum kavramı diplomatik olmalı ama açık bir şekilde, Avustralyalıların baskını ile yüzleştirdim... Size bu ülkenin bir parçası olduğumu söyleyemem, farklı yerlerden insanlarla tanıştım ama Avustralyalılarla pek karşılaşmak istemem”* (Ö1, Ö5).

Ayrıca katılımcıların çoğunluğu (n=11), arkadaşlık ilişkileri sorunlarının alt boyutlarına kaliteli öğretmen-öğrenci ilişkisi, hocaların ayrımcılık yapması, (n=10), hocaların öğrencilere zaman ayırmaması, dersleri ile ilgili sorunlara yardım etmemesi gibi bulgularla geri bildirimde bulunmuşlardır. Bu alt boyuttaki görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Gidip okumam gerektiğini ve iki, üç hafta sonra tekrar gelmem gerektiğimi söylediler. Odayı bıraktım ve kendime sordum, ne okuyacağım?” (Ö1.),

“Konuyu daraltmam gerektiğini söylediler, ama ne anlama geldiklerini ve ne beklediklerini bilmiyorum. Bu yüzden birkaç ay boyunca beklentileri hakkında bir fikrim yoktu, bir öğrenci olarak benden ne beklediklerini hakkında hiçbir fikrim yoktu. Çok sinirliydim ve çok şey kaybettim.” (Ö2.),

“Bugün bile, arka plan bilgisi veya PowerPoint içeren bir derse katılırsam hoca sadece 40 dakika boyunca çok yüksek seviyede konuşur, sonra sadece üçte ikisini anlayabilirim” (Ö4.),

“Arkadaşça bir ilişki ya da duygusal bir ilişkiye sahip olmalarını söylemiyorum. Benim söylediklerim öğrenci-öğretmen ilişkisi kapalıysa, güven, rahatlık yoksa herhangi bir iş yapamazsınız.” (Ö3.)”

Özellikle, katılımcıların bazıları da (n=9) araştırmalarıyla doğrudan ilgili konulardan danışman hocaları ile iletişime giremediklerini bildirmişler. Bu konudaki görüşlerini ifade etmişlerdir:

“Son sınıf öğrencisi için bu gerçek bir problem oldu” (Ö4.),

“Danışmanımdan öneri almadığım için yazıya devam edemedim.” (Ö6.),

“E-postama henüz cevap vermedi, üç gün önce ona gönderdim. Çok meşgul olması gerektiğini biliyorum; öğretim ve akademik projeler için kendi planına sahip olabilir, ancak tez yazımına gerçekten devam edemiyorum.”(Ö7.),

“Danışmanımla düzenli bir toplantım yok, hocam çok yoğun. Hocamın yaptığım işi kontrol etmesini istiyorum, ancak e-posta yanıtı için iki hafta beklemem gerekiyor, bu nedenle geri bildirim çok yavaş.”(Ö8.)”

Katılımcılar (n=7; n=6), pratik meselelere çok önem verdiler. Örneğin, idari personelin uluslararası öğrencilere baskı hizmetlerine nasıl erişileceği ve kütüphane kaynaklarının nasıl kullanılacağı da dahil olmak üzere üniversite prosedürlerini anlamalarına yardımcı olmadıklarını ve insanlar arasında samimiyetin olmamasını bildirmişler. Bu konudaki görüşleri: “*Avustralyalı üniversite personeli gülümsediğinde, onların kalpten ve içten olmadığını hissedebilirsiniz. Üniversitede, personel sana gülümseyip şöyle der: Oh! Sevgilim ya da sevgili bayan. Bana dedikleri yol çok tatlıydı, ama aslında bize yardım etmediler, gerçekten samimi değiller.*” (Ö2..Ö5.) şeklinde ifade etmişlerdir.

4.2 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ekonomik Sorunlara İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avustralya’daki ekonomik sorunlara ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 5 ve Tablo 6’da açıklanmıştır.

Tablo 5: Türkiye’ de eğitim görmekte ekonomik sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
--------	---

Yabancı bir ülkedeysen her zaman bir ekonomik sorun vardır	15
Ulaşım çok pahalı	14
Yurtların çok pahalı olması	14
İş yerlerinin zor bulunması	12
Çalışma izninin zor olması	12
Burs olanaklarının eksikliği	10
Yasal kuralların herkese eşit olmaması	8
Uçak fiyatlarının pahalı olması	7
Ailem geçimimi sağlıyor	6
Hayır, burslu eğitim aldığım için ekonomik sorun yaşamadım	2
Toplam	100

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların tümü (n=15) ekonomik anlamda sorun yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar (n=14) ekonomik sorunlara ilişkin sorunların alt boyutlarında ulaşımın ve yurtların çok pahalı olmasını vurgulayarak bu konudaki görüşlerini “*Ulaşım çok pahalı bir durak bile gitsen aynı parayı ödemek zorundasın*” (Ö5.,Ö6.), “*İlk geldiğim yıllarda barınma yeri bulmak zor olduğu için bulduğum ilk eve yada yurda taşınıyordum.*”(Ö10.), “*Evin içini doldurmak, yani buzdolabı dolap ve.s almak çok pahalı oluyordu.*”(Ö12.) ifade etmişlerdir.

Katılımcıların (n=12) belirttikleri başka bir alt boyut ise iş yerlerinin zor bulunması ve çalışma izninin zor alınması gibi konulara dokunmuşlardır. Bu konulara ilişkin görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir.:

“Çalışmak istiyorum ama iş yerleri bulmakta zorlanıyorum.” (Ö5.,Ö7., Ö.11),

“Yüksek lisansların çalışma şansı daha çok oluyor ama ben çalışmıyorum. Türkiye burslusuyum. Ama burs olanaklarının artırılması lazım.” (Ö3.),

“Yabancı öğrenci olduğumuz için KPSS’ye girerek atanamıyoruz. Ancak özel sektörde çalışabiliriz. Bu da büyük oranda olmuyor. Dezavantaj KPSS’ den atanamamak. ” (Ö1.),

“Burs aldığım için çalışma konusunda düşünmedim. Fakat kendi ülkemize giderken öğrenci olduğumuz için bilet fiyatları konusunda sıkıntı yaşıyoruz.” (Ö12.),

“Tarım ekonomisi okuyordum şimdi de yüksek lisansı bu alanda okuyorum. Burada tarımla ilgili alanlarda çalışabilirim ama şimdi bu alanda çalışmayı düşünmüyorum. Ailemin gönderdiği parayı yetirecek kadar kullanmaya çalışıyorum.” (Ö4.),

“Kimya bölümünü bitirdim. Şuanda Analitik Kimya bölümünde tez aşamasındayım. Dershanelerde ve özel okullarda çalışabilirim kimya öğretmeni olarak. Ama çalışma izni almak çok zor.” (Ö6.),

“Kamu yönetimi okuyorum. Lisansı da aynı alanda yaptım. Burada çalışmayı düşünmedim. Çalışma izni almak sorun oluşturuyor.” (Ö15.)”

Tablo 6: Avustralya’da eğitim görmekte ekonomik sorunlar yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Yaşam harçları pahalı	12
Barınma yerlerinin pahalı olması	12
Öğrenim harçları pahalı	10
Yemek fiyatlarının pahalı olması	7
Toplam	41

Tablo 6 ‘da katılımcıların hepsi (n=12) yaşam harçlarının ve barınma yerlerinin pahalı olmasını vurgulamışlar. Katılımcıların çoğunluğu (n=10) yaşam harçlarının ve (n=7) yemek fiyatlarının pahalı olması konusunu da görüşmelerinde ifade etmişlerdir. Bu konuya yönelik katılımcı görüşleri şu şekildedir:

“Uluslararası öğrenciler için yaşam maliyeti ile ilgili meseleler hakkında, Avustralya’ya geldiğimden beri, paranın en çok neye gerektiğine dikkat etmemdir. Her bir Çinli öğrenci için, öğrenim harçları ve yaşam masrafları burada çok pahalıdır.” (Ö2...Ö7.),

“Uygun kiralık ev bulmak bir yabancı öğrenci için çok zor. Ev fiyatları çok pahalı” (Ö5...Ö10.)”

Katılımcıların çoğunluğu (n=10) ekonomik sorunlara ilişkin benzer bir konu da öğrenim harçlarının pahalı olmasıdır. Katılımcılar görüşlerini: “Eğer burslu bir eğitimin yoksa öğrenim harçlarını ödemek çok zor.” (Ö5..Ö7.) şeklinde belirtmişlerdir.

Ekonomik sorunlara ilişkin sorunların başka bir alt boyutunda ise katılımcıların bazıları (n=7) yemek fiyatlarının pahalı olmasını belirtmişlerdir. “*Paranın çok çıkmaması için yemekleri genelde evde yapıyoruz.*” (Ö9.,Ö12.).

4.3 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Barınma Sorunlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avusturalya’daki barınma soruna ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 7 ve Tablo 8’de açıklanmıştır.

Tablo 7: Türkiye’de barınma ile ilgili sorunlar yaşadınız mı? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Öğrenci evleri, uygun kiralık evler bulmak çok zor	14
Özel yurtlar çok pahalı	13
Arkadaş çevren olmazsa barınma yeri bulmak zor	12
Devlet yurtlarında yabancı uyruklu öğrencilere kontenjan sayısı çok az	12
Burslu eğitimden dolayı barınma ile ilgili hiçbir sorun yaşamadım	2
Toplam	53

Tablo 7’de katılımcıların büyük kısmı (n=14) öğrenci evleri, uygun kiralık evler bulmakta çok zorlandıklarını, (n=13) özel yurtların pahalı olmasını, (n=12) devlet yurtlarında yabancı uyruklu öğrencilere kontenjan sayısının çok az olmasını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar bu konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Kyk yurtlarının yabancı öğrencilere kısıtlama koyması bizim çok zor şekilde barınma yerleri bulmamıza sebep oluyor. En önemli sorun bu.” (Ö1.),

“Barınma yerleri çok ama bazıları çok pahalı oluyor. Ekonomik durumu zayıf olanlar için zor olabilir. Bence KYK yurtları kontenjanını yabancı öğrenciler için biraz artırmalı.” (Ö13.),

“Gelince kiralık evler aradık. Bir süreliğine ilk bulduğumuz eve taşındık daha sonra çok araştırdığımız zaman uygun fiyata ev bulmak zor oluyor.” (Ö7.),

“Yer bulmak çok zor oldu ilk geldiğimde. Eğitim süresinde geldiğimiz zaman yurtlar dolu oluyor artık. Uygun fiyata bulunan evleri de önceden gelenler kapıyorlar. O yüzden biraz zor.” (Ö14.)”

Burs alan katılımcılar (n=2) ise görüşlerini: “*Burslu olduğum için geldiğimde kalmak için yer aramama gerek yoktu. Her şey hazırды gelince. Hiçbir sıkıntı çekmedim.*” (Ö3.), “*O kadar da zor olmadı bir sürü yurtlar ve öğrenci evleri var.*” (Ö5.) şeklinde bildirmişlerdir. Araştırma sırasında katılımcıların büyük kısmı (n=12) Türkiye’deki barınma sorunlarının ortadan kalkmasında arkadaşlarının da yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu konuya ilişkin görüşlerini: “*İlk geldiğimde biraz zordu. Önce bir arkadaşım vasıtasıyla yurda yerleşmişim. Sonra öğrenci evine taşındım.*” (Ö10.) şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 8: Avustralya’da barınma ile ilgili sorunlar yaşadınız mı? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Uygun evler bulmak çok zor	12
Ödeme yapmak çok zor	12
Ekonomik sorun yaşıyorum	12
Derslerimi olumsuz etkiliyor	11
Yurtlar çok pahalı olduğu için yurtlara bakamıyoruz bile	10
Kiralık evlerin haftalık fiyatı 200-250 dolar	10
Toplam	67

Tablo 8 incelendiğinde katılımcılar (n=12) barınma ile ilişkili sorunların alt boyutlarında uygun konut bulma ve ödeme yapabilmeleri ve yarı zamanlı istihdamı çalışmalarıyla yönetebilmeleri ile ilgili konular vardı. Bazı katılımcılar görüşlerini: “*Derslerimi olumsuz etkilediğine dair endişelerim nedeniyle yarı zamanlı işten ayrılmayı düşünmüştüm*” (Ö7.), “*Araştırma görevlisi çalışmasından çekilmeyi düşünüyorum, ama hala kira ve faturaları ödemek için nasıl yeterli para kazanacağım konusunda endişeliyim.*” (Ö3.,Ö11.) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcılar (n=10) tarafından belirtilen barınma ile ilişkili başka bir alt boyut ise kiralık evlerin haftalık fiyatlarının pahalı olması ile ilgilidir. Katılımcılar bu konuya ilişkin görüşlerini aşağıdaki biçimde belirtmişlerdir:

“Evler burada çok pahalı, sade bir eve taşınmak için haftalık bir kişi için ortalama 200-250 USD ödeme yapman lazım. Yurt fiyatları da evlerden daha pahalıya mail oluyor.” (Ö2.),

“Benim için paranın en çok gittiği yer kalmak için bulduğum yerdir. Normal bir evde yaşamak istiyorsan normal harcının olması lazım.” (Ö5.)”

4.4 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ev Özlemi Sorunlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avusturalya’daki ev özlemine ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 9 ve Tablo 10’da açıklanmıştır.

Tablo 9: Türkiye’de bir lisansüstü öğrencisi olarak ev özlemi yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Ailemi özlemiyorum, çünkü arkadaş çevrem çok iyi	10
Ders yoğunluğundan dolayı ailemi düşünmeğe zamanım olmuyor	8
Ailemi çok özlüyorum ama görüntülü iletişim biraz özlemimi gideriyor	8
Ailemi özlediğimde tatil zamanlarında yanlarına gidiyorum	7
Uçak fiyatları yüksek olduğu için bazen yalnızlık içindeyim	6
Bazen şehri terk edesim geliyor özlem yüzünden	5
İyi bir gelecek için ev özlemi yaşamaya değer	4
Toplam	48

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların tamamına yakını (n=10) arkadaş çevresi iyi olduğu için ev özlemi çekmediklerini, bazılarının (n=8) ders yoğunluğundan dolayı ailelerini düşünmeye zamanlarının olmamalarını bildirmişlerdir. Konu ile görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Tabi insan en çok ailesini özler ama arkadaş çevrem iyi olduğu için bu duyguyu hissetmiyorum.” (Ö1...Ö10.),

“Evet, bazen özlüyorum evimi. Fikirlerimi sadece derse yöneltiyorum ve sonuçta iyi bir gelecek için buradayım.” (Ö2.),

“Çok da özlemiyorum. Hep ailemden uzak büyüdüm alıştım artık.” (Ö11.),

“Evet, özlediğim oluyor. Ama abimle beraber geldiğim için o kadar da bu duygu hissedilmiyor.” (Ö15.)”

Katılımcılardan (n=7) ev özlemi çekenler ise ilk olarak ailelerini, arkadaşlarını ve memleketlerini özlediklerini ve özlemlerini gidermek için tatil sırasında yanlarına gitmelerini, telefonla görüntülü iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar bu

konudaki görüşlerini: “Evet özliyorum. Ya telefonla ya da görüntülü konuşma yapıyorum.” (Ö3.), “Ailemi çok özliyorum. Görüntülü konuşuyorum. Tatillerden vakit buldukça yanlarına gidiyorum.” (Ö10.) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların bazıları (n=6) ev özlemine ilişkili sorunların alt boyutunda uçak fiyatlarının yüksek olmasından dolayı ailelerinin yanlarına gidemediklerini, kendilerini yalnız hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bir katılımcı konu ile ilişkili görüşünü: “Bazen bavulumu toplayıp gidesim geliyor ama uçak fiyatlarını görünce vazgeçiyorum. Aileme yeterince özlem sıkıntısı veriyorum zaten bir de ekonomik sıkıntıyı yüklemek istemem.” (Ö6.) şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 10: Avustralya’da bir lisansüstü öğrencisi olarak ne gibi ev özlemi yaşıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Arkadaş çevrem pekiyi olmadığı için ailemi, arkadaşlarımı özliyorum	10
Kendimi yalnız hissediyorum	10
Ailemin desteğine ihtiyacım oluyor	10
Arkadaşlarımın desteğine ihtiyacım oluyor	10
Derslerimi etkiliyor	9
Sosyal etkileşime sahip değiliz	8
Teknoloji sayesinde görüntülü konuşarak özlemimi azaltıyorum	7
Kendi arkadaş grubumdan dolayı ev özlemi sorunu yaşamıyorum	3
Toplam	67

Tablo 10’a göre katılımcıların tamamına yakını (n=10) arkadaş çevresinin iyi olmadığı için ailelerini ve arkadaşlarını özlediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada tüm katılımcıların belirli zorluklarla karşılaştığını gösterirken, sosyal-kültürel uyumun kolaylaştırılmasında mevcut destek ağlarının çok önemli olduğu tartışılmıştır. Arkadaşları, ailesi veya mevcut bir desteğe erişimi olan üç katılımcı bunun gerçekten de, duyguların üstesinden gelmesinde çok önemli olduğunu savundu. Katılımcıların bu konuya ilişkin görüşleri şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Pek çok Çinli insan, burada yaşamlarının çok yalnız olduğunu, sosyal etkileşime sahip olmadıklarını söylediler, çünkü yerel Avustralyalılarla ilişki kurmaya katılmaları çok zor. Bu şekilde hissetmedim çünkü birçok

Çinli insanla tanışlığım ve orada çok sayıda arkadaş edindiğim kitlem vardı.” (Ö6.),

“Burada arkadaş çevrem çok olmadığı için ailemi bazen çok özleyorum, hatta her şeyi, okulu bırakıp ailemin yanına gitmek istiyorum ama son anda hedeflerimi göz önünde bulundurup özlemimi içimde tutuyorum.” (Ö3.)”

Ev özlemi sorunlarının bir alt boyutunda ise katılımcıların bazıları (n=9) özlem yüzünden derslere odaklanamadıklarını ifade etmişlerdir. Konu ile ilişkili katılımcı görüşünü: “*Burada sosyal bir hayatım olmadığı için ailemi, arkadaş çevremi çok özleyorum ve bu yüzden derslerime odaklanamıyorum.*” (Ö8.). Bir katılımcı ise: “*Tabii ailemi özlediğim oluyor bazı zamanlar ama bunu atlatmak için derslere odaklanıyorum yada ailemi görüntülü arayıp özlemimi gideriyorum, teknoloji sağ olsun.*” (Ö1.) şeklinde ifade etmiştir.

4.5 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yemek Sorunlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avustralya’daki yemek sorununa ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 11 ve Tablo 12’de açıklanmıştır.

Tablo 11: Türkiye’de yemek kültürüne uyum sağlamanız zor oldu mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Yemekleri çok güzel, hepsini yiye biliyorum	13
Yemek kültürüne alıştım	12
Yemekleri çok acılı	10
Alışmam zaman aldı	10
Ekmeklerini yiyemedim bir türlü	5
Yemeklerine alışamadığım için yurttan eve taşındım	4
Toplam	54

Tablo 11 incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (n=13) Türk mutfağını beğendiklerini ve Türk yemek kültürüne alıştıklarını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili görüşlerini bu biçimde ifade etmişlerdir:

“Yok, zorluk yaşamadım çünkü buranın yemekleri çok leziz.” (Ö1.),

“Yok, yemek konusunda sıkıntım yok. Farklı tatları tatmayı severim.” (Ö2.),

“Çay bu ülkenin ruhudur.”(Ö5.),

“Yemek gerçekten çok iyi, özellikle de baklava.” (Ö9.),

“Çok da zor olmadı. Buranın yemekleri de acılı oluyor bizim yemekler gibi. O yüzden fazla fark hissetmiyorum.” (Ö4.)”

Bazı katılımcılar ise yemeklerin acılı olduğunu ve ekmekleri yeme konusunda sıkıntı yaşadıkları bu nedenle Türk mutfağına alışmakta zorlandıklarını ve alışamadıkları için yurtlardan evlere taşındıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu yöndeki görüşlerini şu şekilde belirtmişlerdir:

“Evet, baya zorlanıyorum buranın yemekleri çok acılı oluyor”.(Ö13.),

“Evet oldu. Buranın ekmeklerini yiyemedim bir türlü. Yemeklerine alışamıyordum. İlk iki ayda 8 kilo verdim. Ama şimdi buranın yemeklerini çok seviyorum.” (Ö3.),

“İlk geldiğimde Türkiye’de yemeklere alışmak çok zordu. Çorba ve sebze yemeklerini severler ama biz etsiz yemek yapmıyoruz.” (Ö14.),

“Yurtta kalıyorduk yemekler yüzünden eve taşınmak zorunda kaldık.

Kendi yemeklerimizi yapmaya çalışıyoruz.” (Ö6.)”

Tablo 12: Avustralya’da yemek kültürüne uyum sağlamanız zor oldu mu? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Yemekler konusunda hiçbir sıkıntı yaşamadım	9
Yemekleri kendim evde yapıyorum	8
Farklı yemek tatlarını seviyorum	7
Dışarıdan yemek almak çok pahalı	7
Yemek konusunda sıkıntı yaşıyorum	6
İnek eti bulamıyorum	4
Toplam	41

Tablo 12’ye göre katılımcıların çoğunluğu (n=9) yemek konusunda zorlanmadıklarını, bazı katılımcılar (n=7) ise yemeklerin başka yerlerde yenilmesinin pahalı olduğunu belirterek görüşlerini bu biçimde belirtmişlerdir:

“Yemek konusunda hiç bir problem yaşamadım. Yemekleri kendim yaptığım için rahatlıkla yiye biliyorum.” (Ö2.),

“Başka bir yerde yemek yemek pahalı olduğu için yemekleri kendim evde yapıyorum. Kafe’de yada restoranlar da yemekler çok pahalı.”

(Ö5.),

“Yemek konusunda hiçbir sıkıntım olmadı, çünkü pazarlarda her şey var, her istediğini alıp kendi damak tadına uygun yemekler yapa bilirsin.”

(Ö6.)”

4.6 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kılık Kıyafet Sorunlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avusturalya’daki kılık kıyafet sorununa ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 13 ve Tablo 14’de açıklanmıştır.

Tablo 13: Türkiye’de giyim ile ilgili yaşadığınız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Kültür benzerliğinden dolayı bir sorun yaşamadım	10
Hem kendi kültürüme uygun, hem de buraya uygun giyiniyorum	7
Kendi kültürüme uygun giyiniyorum ama sorun olmuyor	6
Kültürümüz farklı olsa da bir sıkıntıya sebep olmadı	5
Buradan bizim ülkeye göre daha çok kapalı tesettürlü görüyoruz	5
Üzerimde kendi ülkeme ait giyim olduğunda farklı karşılanıyor bazen	4
Bazen açık giysiler giydiğim zaman halk tarafından bakışlar rahatsız edici	3
Toplam	40

Tablo 13’de katılımcıların çoğunun (n=10) giyim konusunda kültür benzerliğinden dolayı bir sorun yaşamadıkları belirlenmiştir. Katılımcılar görüş sırasında hem kendi kültürüne, hem buldukları ülkenin kültürüne uygun giyindiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar görüşlerini: “Sadece Afrika ülkesinden geldiğim için halk tarafından garip karşılanıyor bazen. Ama giyimimin değişmesine sebep olmadı. Hem kendi kültürüme, hem de buraya uygun giyiniyorum.” (Ö1.), “Kültürümüz farklı. Genellikle kendi kültürümüze uygun giyiniyorum. Zorluk yaşamadım.” (Ö3.) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcılardan bazıları (n=5) buradaki insanların daha kapalı giydiklerini ve katılımcılar açık giydikleri zaman yerel halk tarafından rahatsız edici bakışlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Bu konuya ilişkin katılımcı görüşleri bu biçimdedir:

“Kültürümüz aynı olduğu için giyimlerimizde de hiçbir fark yok. Hiçbir sıkıntı çekmiyoruz bu konuda. Ama burada bizim ülkeye göre daha çok kapalı görüyoruz.” (Ö10.),

“Evet yeni geldiğimde yaşamıştım ama şimdi hem ben insanlara alıştım insanlarda bana alıştı galiba.” (Ö13.),

“Yeni geldiğimde yaşıyordum. Dışarı çıktığımda giyimim farklı oluyor. İnsanların farklı bakışları oluyor sanki arkamdan gülüyorlar gibi. Ama artık alıştım o bakışlara.” (Ö14.)”

Tablo 14: Avustralya’da giyim ile ilgili yaşadığınız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Giyim tarzı ile ilgili çok sorun yaşamadım	10
Kim nasıl isterse onu rahatlıkla giyebilir	10
Farklı kültürden geldiğim için ilk başlarda sorun olmuştu	7
Kültürümüzde giyim tarzı kapalı olduğu için bazen farklı gözlemlenmişti	3
Toplam	30

Tablo 14’e göre katılımcıların çoğunun (n=10) giyim tarzı ile ilgili sorunlarının olmadığı belirtilmiştir. Bazı katılımcılar görüşlerini: “*Hindistan’dan geldiğim için bazen kendi memleketime uygun kıyafetleri giyiniyordum. Ama bir sorun oluşturmadı.*” (Ö6.). “*Hayır, kıyafetle ilgili bir problem yaşamadım. Burada kim nasıl isterse, öyle giyebilir.*” (Ö3.) şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazıları (n=3) Müslüman oldukları için kapalı giyim tarzlarından dolayı bazen yerel halk tarafından farklı karşılanmışlar ama bunun sadece kısa sürelik olduğunu açıklamışlar. Katılımcıların konuya yönelik görüşleri: “*Doğup büyüdüğüm ülkede her zaman kapalı giydiğim için buradaki kızları şortla görünce ilk başlarda alışamamıştım ama sonradan zamanla alışılıyor.*” (Ö10), “*Kimse kimsenin kıyafetine karışmıyor burada. İster kapalı giy, isterse de açık.*” (Ö12).

4.7 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Gelenek-Görenek Sorunlarına İlişkin Bulgular

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avusturalya’daki Gelenek-göreneğe ilişkin yaşadıkları sorunlar Tablo 15 ve Tablo 16’da açıklanmıştır.

Tablo 15: Türkiye’de gelenek- görenek ile ilgili yaşadığınız zorluklar nelerdir?
Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	n
Gelenek kültürümüz de benzerlik olduğu için sorun yaşamadım	8
Dinimiz aynı olduğu için sorun yaşamadım	7
Kültürümüzden farklı ama güzel kutlamalar oluyor uyum sağlaya biliyorum	6
Kutlamalar, törenler çok farklı	5
Toplam	26

Tablo 15’e göre katılımcıların çoğunluğu (n=8) gelenekle ilişkili sorunların alt boyutlarında gelenek kültürlerinin benzer olduğunu, dinlerinin aynı olduğunu belirterek bu konuda sorunlar yaşamadıklarını ifade etmişler. Katılımcılar bu konuya ait görüşlerini bu biçimde ifade etmişlerdir:

“Kültürlerimiz aynı. Dil konusunda başka ülkelere göre daha kolay oldu benim için ama ben dilinden değil bizim eğitimden daha iyi olduğu için Türkiye’yi istedim. Burada eğitim almak bana daha çok şey kazandırır.” (Ö10.),

“Benzerlikleri biraz var. Sonuçta dinimiz aynı. Müslümanız.” (Ö2.),
“Evet ben bizim kültürümüze benzediği için burayı seçtim. Hem eğitimi de güzel. Kolay oldu benim için.” (Ö15.)”

Katılımcıların az bir kısmı (n=6) ise buradaki gelenek kültürünün farklı olduğunu belirterek, buradaki kutlamaları daha çok sevdiklerini belirtmişlerdir. Bu konuya yönelik görüşlerini bu şekilde ifade etmişlerdir:

“Bana göre her şeyi ile farklı bizim kültürden. Kutlamalar, törenler çok daha güzel geçiyor burada.” (Ö1.),

“Kültürümüz farklı, ama sonuçta ben burada misafirim. Buradaki kutlamalar, törenler de iyi oluyor.” (Ö3.),

“Gelenek görenek farklı olduğu için sıkıntılar yaşıyordum başta. Bizde törenler kutlamalar tamamen farklı buradakinden. Mesela bizde el öpmek yoktur. Burada el öpüyorlar. Buranın kutlamalarını daha çok sevdim.” (Ö7.),

“Kutlamalar törenler aynı diyebiliriz. Sadece bizde mart ayında geçirilen nevrüz kutlaması oluyor. Orada herkesten farklı kutlanıyor. Kutlamada

kendi yöremize uygun kıyafetler giyeriz Azerbaycan'da.” (Ö10.),
“Kutlamalar törenler farklı oluyor. Örnek olarak bizde magal günü dediğimiz bir kutlama var. Bu zaman herkes Allah'a şükretmek için bir yere (Tuba şehrine) toplanıyor. Sosyal açıdan baktığımızda hiçbir tarikata mensup olmayan Müslümanlar, İslam'ı daha iyi anlamak için buraya geliyorlar.” (Ö14.)”

Tablo 16: Avustralya'da gelenek- görenek ile ilgili yaşadığımız zorluklar nelerdir? Sorusuna İlişkin Bulgular

Kodlar	f
Dil aksanı farklı	11
Dil aksanına adapte olmak	10
Yerel halkın başka kültürden olan insanlarla iletişime geçmemesi	9
İnsanların gruplara ayrılması	8
Cinsiyetler arasındaki ilişkiler	6
Nezaket kültürü	5
Sosyal olarak yaşamak zor	4
Hayatımda Avustralya kültürünün olup-olmadığını bilmiyorum	3
Geleneklerle kutlamalarla ilgili hiçbir sorun yaşamadım	3
Toplam	59

Tablo 16'da katılımcıların çoğunluğu (n=11) İngilizce dil aksanının farklı olmasını ve dil aksanına adapte olmakta zorlandıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların bu konuya yönelik görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Endonezya'da İngilizceye girebilir ya da sadece size öğretilen kendi İngiliz İngilizcenizle kalabilirsiniz. Avusturalya'ya geldiğinizde ve İngilizlerin İngiliz aksanıyla ya da Amerikan'ca etkilenmiş bir aksanla ya da farklı bir aksanla konuşmanız tam anlamıyla kabul edilebilir değildi. Avusturalya'nın konuşma tarzına adapte olmak zorundayız.” (Ö4.,Ö12)”

Katılımcılardan bazıları da (n=9) yerel halkın başka kültürden olan insanlarla iletişime geçmemesi ve insanların gruplara ayrılmasından doğan sorunları üzümlere dile getirip görüşlerini: “Avustralya hakkında çok fazla gördüğüm bir şey insanların grupların ayrılması. Asya'dan gelen insanlar sadece Asya'dan gelen diğer insanlarla takılıyorlar ve Avustralyalı insanlar Avustralyalı insanlarla arkadaşlık kuruyorlar ve

çok kültürlülükten gurur duyan bir ülkede büyüdüğüm için bu benim için oldukça zor.” (Ö3.) biçiminde ifade etmişlerdir.

Katılımcıların (n=6) belirttiği gelenek sorunları ile ilişkili başka alt boyutlar ise cinsiyetler arasında ilişkiler ve nezaket kültürü ile ilgilidir. Katılımcıların bu konuya yönelik görüşleri bu şekilde ifade etmişlerdir:

“İyi nezaket burada gerçekten önemlidir. İçinde Lütfen? Mümkün olabilir mi? Diye kalıplarla itap etmiyoruz. Tayvan’da genellikle kibar bir dil kullanmıyoruz.” (Ö8.),

“Kimliğinizi korumak (Pakistan) zordur. Özgür bekar erkeklerin ve kızların birbirlerini öpüştüğünü görünce doğal olarak buna karşı çekileceksiniz, ama bu benim kültürüm değil. Din (İslam) bu şeylerden uzak durmamızı öğretir, fakat bu zor bir şeydir.” (Ö2.)”

Katılımcıların (n=3) az bir kısmı görüşmelerde gelenekle ilgili sorunlarda sosyal olarak yaşamakta zorlandıklarını bildirmişler. Bu konuya yönelik görüşlerini: *“İlk birkaç ay uluslararası öğrenciler için çok önemli; eğer yerel öğrencilerle tanışmazsanız, onların sosyal yaşamlarına dahil olamazsınız.”* (Ö12.), *“İlk evrensel ay çok önemli, sosyal yaşamlarına dahil olmak için çok çok ev sahipliği yapmak lazım”*(Ö1.) şeklinde ifade etmişlerdir.

Katılımcılar (n=3) gelenekle ilişkili sorunlarda geleneklerle ilgili hiçbir sorun yaşamadıklarını ve hayatlarında Avustralya kültürünün olup-olmadığını çıkaramadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

“Hayatımda İngiliz kültürü olup olmadığını bilmiyorum çünkü her zaman yerel öğrencilerle değil, uluslararası öğrencilerle konuşuyoruz.”(Ö7.),

“Geleneklerle ilgili bir problem yaşamadım hatta Avustralya’ da kutlanan bazı kutlamalar hoşuma bile gidiyor. Her kes burada çok muhteşem kutlama yapıyor. Örnek olarak, 26 ocakta kutlanılan Avustralya Günü en güzel kutlamalar arasında, her kes bayrakları ve renkli kıyafetleri ile dışarıya akıyor. Hep coşkulu kutlamalar.” (Ö2.)”

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Türkiye ve Avustralya’ da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyal-kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılmasında elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1 Sonuçlar

Araştırmada varılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada literatür taramasına dayalı olarak Türkiye ve Avustralya’ da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyal-kültürel ve ekonomik sorunları yedi boyutta yapılandırılmıştır. Bu boyutlar; arkadaşlık ilişkileri sorunları, ekonomik sorunları, barınma ve konut yeri sorunları, ev özlemi sorunları, yemek sorunları, kılık-kıyafet sorunları, gelenek- görenek sorunlarından oluşmaktadır. Bu yedi boyuttan hareketle, yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlara ilişkin görüşleri incelenmiş ve bu görüşlerden alt boyutlar oluşturularak, bu alt boyutlar altında sosyo-kültürel ve ekonomik sorunlar tanımlanmıştır.

5.1.1 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İnsan İlişkileri Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

İnsan ilişkileri boyutunda Türkiye ve Avustralya’da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerine arkadaşlık ilişkileri, arkadaş edinme konusunda ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlar aşağıda açıklanmıştır.

Türkiye’de: Katılımcıların çoğunluğu, insanı çok misafirperver olduğu için çokta sorun yaşamamak, dışlanma gibi durumlarla karşılaşmamak, herkesle iyi anlaşabilmek, hem Türk, hem kendi memleketlerinden olan arkadaşlarının olması; Katılımcıların az bir kısmı ise: dil yetersizliği yüzünden arkadaş bulmada sorun yaşamak, iletişim kurmakta zorluk çekmek, yalnızlık hissinin derslere etki etmesi gibi sonuçlara varılmıştır.

Avustralya’da: Katılımcıların çoğunluğu; Yerli halk tarafından kendilerine karşı ırkçılık hissettiklerini, İngilizce dil yetersizliği, Avustralyalı arkadaş çevresinin hiç olmaması, kaliteli öğretmen-öğrenci ilişkisinde sorun olmasını, hocalarının ayrımcılık yapmasını, danışman hocaların öğrencilerine zaman ayırmaması,

hocalarının derslerle ilgilenmemesi, danışman hocası ile iletişim kuramama, kendi ülkesinden olan arkadaş grubunun olması, uluslararası-yerel öğrenci etkileşiminin zayıf olması, üniversite çalışanları ile iletişimin zayıf olması, insanlar arasında samimiyetin olmaması gibi sorunlarla sonuçlanmıştır.

5.1.2 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ekonomik Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

Türkiye ve Avustralya'da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin ekonomik sorunlarına ilişkin sorunlara ulaşmak için katılımcılara eğitim gördüğünüz ülkede ne gibi ekonomik sorunlar yaşıyorsunuz? Sorusu sorulmuştur. Sorulan soru neticesinde;

Türkiye'de: Katılımcıların büyük bir kısmı: Yabancı bir ülkedeysen her zaman bir ekonomik sorun vardır, ulaşım ve yurtların çok pahalı olması, iş yerlerinin zor bulunması, çalışma izninin zor alınması, burs olanaklarının eksikliği, yasal kuralların herkese eşit olmaması, uçak fiyatlarının pahalı olması gibi sorunlar bildirmişler ve bu sorunlarla başa çıkmada bazı katılımcılar para konusunda ailelerinden destek aldıklarını ve bazılarının burslu eğitim aldıkları için sorun yaşamadıkları şeklinde sıralanmıştır.

Avustralya'da: Katılımcıların ekonomik sorunları yaşam harçları, barınma yerlerinin pahalı olması, öğrenim harçları ve yemek fiyatlarının pahalı olması gibi alt boyutlar şeklinde sıralanmıştır.

5.1.3 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Barınma Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

Katılımcı yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avustralya'daki barınma sorunlarına ilişkin yaşadıkları sorunlarını barınma ile ilgili ne gibi sorunlar yaşadınız? Sorusuna verdiği cevaplara;

Türkiye'de: Katılımcıların büyük kısmı öğrenci evleri, uygun kiralık evler bulmak çok zorlandıklarını, özel yurtların çok pahalı olmasını, devlet yurtlarında yabancı uyruklu öğrencilere kontenjan sayısının çok az olmasını ve eğer arkadaş çevren olmazsa barınma yeri bulmakta zorlandıkları vurgulanmıştır. Katılımcılardan az bir kitle ise burslu eğitimden dolayı barınma ile ilgili hiçbir sorun yaşamadıkları belirtilmiştir.

Avustralya'da: Katılımcıların hepsi barınma ile ilgili ekonomik sorun yaşadıklarını, uygun evler bulmakta ve ödeme yapmakta zorlandıklarını, kiralık evlerin haftalık

fiyatlarının 200-250 dolar arasında değiştiğini ve bu fiyatın bir yabancı öğrenci için yüksek olmasını ve bu sorunlar yüzünden derslerini olumsuz etkilediği sonuçlanmıştır.

5.1.4 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Ev Özlemi Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

Ev özlemine ilişkin sorunlara ulaşmak için Türkiye ve Avustralya’da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerine bir lisansüstü öğrencisi olarak ev özlemi yaşıyor musunuz? Sorusu sorulmuştur. Sorulan soru neticesinde;

Türkiye’de: Katılımcıların büyük kısmı arkadaş çevrelerinin iyi olduğu için aile özlemi çekmediklerini, ders yoğunluğundan dolayı ailelerini düşünmeğe zamanlarının olmamasını; ev özlemi çeken katılımcılar aileleri ile görünlü iletişim kurarak ve ya tatil zamanlarında yanlarına giderek özlemlerini biraz da olsa giderdikleri belirtilmiştir. Bazı katılımcılar ise uçak fiyatlarının yüksek olmasından dolayı ailelerinin yanına gidemedikleri ve yalnızlık çektikleri ifade edilmiş ve buna katlanmak için ileride iyi bir geleceğe sahip olacaklarını düşünerek kendilerini teselli ettikleri vurgulanmıştır.

Avustralya’da: Katılımcıların çoğunluğu arkadaş çevrelerinin iyi olmadığını, yalnızlığı hissettiklerini, ailelerinin ve arkadaşlarının desteğine ihtiyacı olduklarını, sosyal etkileşime sahip olmadıklarını ve bunun yalnızlık duygularından dolayı derslerini kötü yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Teknoloji sayesinde özlemlerini biraz da olsa giderdikleri bildirilmiştir. Avustralya’da katılımcıların az bir kısmının arkadaş grubu olduğu için ev özlemi yaşamadıkları şeklinde sıralanmıştır.

5.1.5 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yemek Sorununa İlişkin Sonuçlar

Katılımcıların yemek sorunlarına ulaşmak için Türkiye ve Avustralya’da öğrenim gören yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerine yemek kültürüne uyum sağlamanız zor oldu mu? Sorusu sorulmuştur. Sorulan soru neticesinde;

Türkiye’de: Katılımcıların çoğu yemekleri çok güzel bulduklarını, yemek kültürüne alıştiklarını; az bir kitle ise yemeklerin çok acılı olmasından dolayı alışmakta zorlandıkları, ekmekleri yiyemedikleri, yemeklere alışamadıkları için yurttan eve taşındıkları şeklinde sıralanmıştır.

Avustralya’da: Katılımcıların yemek sorunlarına ilişkin sorunlara büyük kısım yemekler konusunda sıkıntı yaşamadıkları, yemekleri evde yaptıkları, farklı yemek

tatlarını sevindikleri şeklinde; az kısım ise yemek konusunda sıkıntı yaşadıkları, dışarıdan yemek almanın pahalı olması, inek eti bulamadıkları şeklinde sıralanmıştır.

5.1.6 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kılık Kıyafet Sorununa İlişkin Sonuçlar

Yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avustralya'daki kılık kıyafet sorununa ilişkin yaşadıkları sorunlara ulaşmak için katılımcılara farklı bir ülkede giyim ile ilgili yaşadığınız zorluklar nelerdir? Sorusu sorulmuştur. Sorular neticesinde;

Türkiye'de: Katılımcılara göre kültür benzerliğinden dolayı bir sorun yaşamadıkları, hem kendi kültürlerine uygun, hem de buraya uygun giyindikleri, kendi kültürlerine uygun giyindiklerinde sorun olmadığı, kültürler arasında fark olsa da bir sıkıntıya sebep olmadığı, buranın kendi ülkeleri ile kıyaslandığında daha çok kapalı giyindikleri, bazen açık giysiler giydikleri zaman halk tarafından rahatsız edici bakışlarla karşılaştıkları şeklinde sonuçlanmıştır.

Avustralya'da: Katılımcıların giyim tarzı ile ilgili çok sorun yaşamadıkları, kim nasıl isterse onu rahatlıkla giyebilmeleri, farklı kültürden geldikleri için ilk başlarda sorun oluşturduğu, kültürlerinde giyim tarzı kapalı olduğu için bazen farklı gözlemlenmişti şeklinde sonuçlar açıklanmıştır.

5.1.7 Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Gelenek-Görenek Sorunlarına İlişkin Sonuçlar

Yabancı uyruklu yüksek lisans öğrencilerinin Türkiye ve Avustralya'daki Gelenek-göreneğe ilişkin yaşadıkları sorunlara ulaşmak için katılımcılara gelenek- görenek ile ilgili yaşadığınız zorluklar nelerdir? Sorusu sorulmuş. Sorular neticesinde;

Türkiye'de: Katılımcılar gelenek kültürlerinde benzerlik olduğu için sorun yaşamadıkları, dinlerinin aynı olduğu için sorun yaşamadıkları, kültürümüzden çok farklı ama çok güzel kutlamalar oluyor uyum sağlama bildikleri şeklinde alt boyutlarla sıralanmıştır.

Avustralya'da: Katılımcıların çoğunun gelenek-görenekle ilişkili sorunlarında dil aksanı farklı, dil aksanına adapte olmak zor, yerel halkın başka kültürden olan insanlarla iletişime geçmemesi, insanların gruplara ayrılması, cinsiyetler arasındaki ilişkiler, nezaket kültürü, sosyal olarak yaşamak zor başlıkları altında sıralanmıştır. Az bir kısım da gelenek-görenekle ilgili bir sorun yaşamadıkları ve hayatlarında Avustralya kültürünün olup-olmadıklarını bilmedikleri şeklinde vurgulanmıştır.

5.2 Tartışma

Yapılan araştırma sonuçlarına göre yabancı uyruklu öğrencilerin insan ilişkileri boyutunda Türkiye'deki katılımcıların çoğunluğu Türk ve Akraba Topluluğundan geldikleri ve halkını misafirperver buldukları için insani ilişkilerde, arkadaş bulmada pek zorluk yaşamadıkları, Avustralya'daki katılımcıların çoğunluğu ise Asya ülkelerinden geldikleri ve yerli halkın ırkçılığı ve hocalarının ayrımcılığı yüzünden pek çok zorluklarla karşılaştıkları belirtilmiştir. Kendilerini yalnız hissettiğini bildiren yabancı uyruklu öğrencilerin kendi ülkelerinden gelen öğrencilerle arkadaşlık kurdukları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguyu destekleyecek şekilde, yurt dışında öğrenim gören öğrencilerin yalnızlık hissettiklerini ve öğrencilerle iletişim kurmakta zorlandıklarını ortaya çıkaran araştırmalar bulunmaktadır. Due, Zambrano, Chur-Hansen, Turnbull ve Niess (2015) araştırmasında; yabancı uyruklu öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde karşılaştıkları sorunları öncelikle kendi ülkesinden gelen arkadaşlarına daha sonra öğretim elemanlarına ve sonrasında da kendi ülkelerinin temsilcilerine sordukları ve bu şekilde sorunlarını giderdikleri bulgusuna ulaşmışlardır. Bu açıdan baktığımız zaman öğretim elemanlarının, eğitsel niteliğin yanında, öğrencilerle birebir ilgilenmelerinin, öğrencinin akademik başarısını artırabileceği ve öğrencinin gelecekteki mesleki hayatında olumlu katkılar sunacağı belirtilebilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin ekonomik sorunları boyutunda Türkiye ve Avustralya'da katılımcıların çoğunluğunun ekonomik konuda sorunları olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bu yöndeki görüşleri Açikkalın, Demirel ve Önsoy (1996), Esentürk-Ercan (1998), Garabayev (2000), Ekşi, Dilmaç ve Şirin (2002), Kiroğlu, Kesten ve Elma (2010), Kılıçlar, Sarı ve Seçilmiş'in (2012) görüşleri ile örtüştüğü söylenebilir. Bulgularımızı destekleyen başka bir araştırma Güçlü (1996) tarafından incelenmiştir. Bu çalışmada ekonomi konusundaki sorunların, ulaşım ve yiyecek ile ilgili olduğu bildirilmiştir. Bu sorunlara karşı çözüm önerileri ise, evde yemek pişirme, uygun fiyata kiralık ev bulma, kendi ülkesinden olan insanlardan yardım almak olarak belirtilmiştir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin barınma sorunları boyutunda Türkiye ve Avustralya'da katılımcıların çoğunluğunun barınma konusunda sorun yaşadıkları belirtilmiştir. Türkiye'deki katılımcılar bu sorunları gidermek için arkadaş çevrelerinde yardım aldıklarını belirtmişlerdir ama Avustralya'daki katılımcıların

eğitim aldıkları ülkede arkadaş çevresi olmadığından daha fazla sorunlarla karşılaşıldığı tespit edilmiştir. Barınma ile ilgili bu araştırma bulguları, Kavak ve Başkan (2001), Otrar ve ark.'nın (2002) Allaberdiyev (2007), Kıroğlu ve diğerleri (2010) araştırmalarını destekler yönündedir. Barınma ile ilgili yapılan bir başka araştırma da Gu ve Schweisfurth (2016) tarafından incelenmiştir. Bu araştırma sırasında da yabancı uyruklu öğrencilerin barınma sorunları ile akademik başarıları arasında bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Allaberdiyev (2007) ve öllü ve Öztürk (2010) tarafından yapılmış olan araştırma sonuçlarına göre barınma ile ilgili sorunlar yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumlarını olumsuz etkilemekte, sosyal ve akademik yaşamlarında başarısız olmalarına neden olmaktadır. Barınma koşullarının öğrencinin başarısındaki rolü düşünüldüğünde, karşılaşılan sorunların dikkate alınması ve kalıcı çözüm bulunması gerektiği belirtilebilir.

Yabancı uyruklu yüksek lisans ğrencilerinin ev özlemi sorunlarına ilişkin konuda Türkiye'deki katılımcıların arkadaş çevreleri iyi olduğundan çok fazla ev özlemi yaşamadıkları ve az bir kitlenin yaşamış olduğu özlem duygusu ise telefonla görüntülü konuşarak ya da tatil sırasında ailelerini görmeye giderek ev özlemi sorunlarını çözmeye yönelik bulgularla ifade etmişlerdir. Bulgularımıza benzer sonuçlar Kıroğlu ve diğerleri (2010) tarafından yapılmış olan araştırmada uluslararası öğrencilerin bazıları ev özlemi çektiklerini belirtmişlerdir. Türkiye'ye öğrenim için, kendi istekleriyle geldiklerinden dolayı bu özlemi bastırdıklarını vurgulamışlardır. Öğrenciler ailelerini, arkadaşlarını ve ülkelerini özlediklerini belirtmişlerdir. Avusturalya'daki katılımcılar ise yine arkadaş çevrelerinin yetersizliği yüzünden ailelerini özlediklerini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularımıza referans olarak öllü ve Öztürk (2010) tarafından yapılan bir araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin yüzleştikleri iletişim ve uyum problemleri yüzünden ev özlemi çektikleri belirlenmiştir. Bu durumda arkadaş çevresinin iyi oluşturulması her bir yabancı ğrenci için çok önemli bir konudur.

Yabancı uyruklu öğrencilerin yemek sorunlarına ilişkin konuda Türkiye ve Avusturalya'daki katılımcıların çoğunluğu yemek konusunda sorun yaşamadıkları belirtilmiştir. Bu bulgu, Musaoğlu'nun (2007) bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin kılık kıyafet sorununa ilişkin konuda Türkiye ve Avusturalya'daki katılımcıların çoğunluğu kılık kıyafet konusunda sorun yaşamadıkları belirtilmiştir. Araştırmamızda teyit olunan giyim konusu ile ilgili

bulguları destekleyecek şekilde Güleç ve İnce (2013) tarafından yapılan araştırmada da, yabancı uyruklu öğrencilerin giyim konusunda sorun yaşamadığı görülmüştür. Kıroğlu (2010) tarafından yapılmış olan araştırma bulgularında ise bazı öğrenciler kendi ülkelerine ait kıyafetlerini Türkiye’de giyinemediklerini, bunun sebebinin ise çevreden kaynaklanan rahatsız edilme korkusu olduğunu belirtmişlerdir. Bulgularımızı destekleyen başka bir araştırma Güleç ve İnce (2013) tarafından yapılan araştırmada teyit olunmuştur. Türkçe öğrenmekte olan yabancı öğrencilerin sosyal ve kültürel anlamda yaşadıkları sorunları ortaya koymayı amaçladıkları çalışmalarında Sakarya Üniversitesi TÖMER’de öğrenim görmekte olan 13 farklı ülkeye mensup 29 öğrenci ile yapılandırılmış görüşme yapmışlardır. Çalışma sonuçları öğrencilerin kıyafet konusunda büyük sorun yaşamadıklarını göstermektedir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin gelenek-görenek sorunlarına ilişkin konuda Türkiye’deki katılımcıların çoğunluğu bu konuda sorun yaşamadıklarını belirtilmişlerdir. Bir başka araştırmacı tarafından incelenen çalışma da teyit ettiğimiz araştırma bulguları ile benzerlik olduğu aydın açıklanmıştır. Karaoğlu (2007) tarafından yapılan bu çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin çoğunluğunun geleneklerle ilgili sorun yaşanılmadığı sonucuna varılmıştır. Özçetin (2013) tarafından yapılan araştırma sonucu da yabancı uyruklu öğrencilerin gelenekler konusunda sorun yaşamadıkları ve hatta buldukları ülkenin kutlamalarını beğendiklerini belirtmişler ve bulgularımızı desteklemektedirler. Ama Avusturalya’daki katılımcıların çoğunluğu ise gelenek-görenek konusunda zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bir başka araştırmada kültürel farklılığın boyutu, kültürel değerlerin karakteristiği, inançlar ve değerler bütününde uyum sürecinde etkindir. Nitekim bahsedilen değerler ölçüsünde Avustralya ile Asya güçlü bir şekilde bireysellik/kolektivizm boyutunda birbirinden ayrılır. Bu kültürel boyut, Asyalı öğrencilerin Avustralya’da öğrenme konusundaki yaklaşımlarında karşılaştığı bazı zorlukların açıklanmasında kullanılmıştır (Thomson, Russell ve Rosenthal, 2006).

5.3 Öneriler

Araştırmada varılan sonuçlara dayalı olarak uygulamacılar ve diğer araştırmacılar için şu önerilerde bulunabilir.

Yukarıda belirtilen sonuçlar doğrultusunda, yabancı uyruklu öğrencilerin dil yetersizliğini yükseltecek etkinliklere ve programlara katılımlarının sağlanması için cesaretlendirilmeleri ve güdülenmeleri gerekmektedir. Üniversitelerdeki Uluslararası Öğrenci Hizmetleri Merkezi, uluslararası öğrencilere genişletilmiş ve etkin kültürlerarası akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sağlamalı, öğrenci kulüpleri ve sosyal aktiviteler ile öğrencileri desteklemelidirler. Ayrıca, yabancı uyruklu öğrencilerin hem Türkiye’de hem de Avustralya’da aldıkları eğitimde başarılı olmaları, bu ülkeleri kaldıkları sürece daha yakından tanımaları, kültürel değerleri öğrenmeleri, yaşadıkları topluma uyum sağlamaları ve ülkelerine döndüklerinde memnun olarak ayrılmış olmaları açısından üniversitelere ve öğretim elemanlarına önemli görevler düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdullah, S. S. B. (2011). Help seeking behavior among Malaysian international students in Australia. *International Journal of Business and Social Science*, (2), 286–290.
- Abu-Rayya, H. M. (2014). A comparative study of adaptation problems between immigrant adolescents and national adolescents in Australia. *International Journal of Intercultural Relations*, (39), 196–201.
- Açikkalın, A., Demirel, Ö., & Önsoy, R. (1996). *Türkiye’de yükseköğrenim gören Türk Cumhuriyetleri öğrencilerinin sorunları*. Yayınlanmamış araştırma raporu, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akad, M. (2007). *Küreselleşme ve Türkiye*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Allaberdiyev, P. (2007). *Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye’ye yüksek öğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- An, R. ve Chiang, S. Y. (2015). International students' culture learning and cultural adaptation in China. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 36 (7), 661-676. doi: 10.1080/01434632.2015.1009080
- Annaberdiyev, D. (2006). *Türkiye’de eğitim gören Türk cumhuriyetleri ve Türk üniversite öğrencilerinin psikolojik yardım arama tutumları ve psikolojik ihtiyaçları ve psikolojik uyumlarının bazı değişkenler açısından incelemesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Arslanoğlu, R. A. (2013). Küreselleşme ve üniversite. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 21 (1), 49.
- Australian Education International (AEI). (2015). Onshore higher education international students as a proportion of all onshore students by university, 2012. Erişim adresi: <https://internationaleducation.gov.au/research/research-snapshots/pages/default.aspx>
- Avustralya eğitim sistemi. (2018). Erişim adresi: <https://www.afegitim.com/avustralya/avustralya-egitim-sistemi/>
- Avustralya’da yükseköğretim. (2018). Erişim adresi: <https://www.academix.com.tr/makaleler/avustralyadayuksekogrenim.aspx>.
- Banks, J.A., Cookson, P., Gay, G., Hawley, W.D., Irvine, J.J., Nieto, S., (2001). “Diversity Within Unity: Essential principles for teaching and learning in

a Multicultural Society”. Erişim adresi:
https://www.researchgate.net/publication/44835720_

Başaran, İ. E. ve Çınkır, Ş. (2012). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.

Bayraktaroğlu S. ve Mustafayeva L. (2009). Türk yükseköğretim sistemi ve Türk dünyası ilişkileri, Sakarya Üniversitesi`nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrenciler örneği, *Journal of Azerbaijani Studies*, 11(1-2), 281-292.

Beltekin, N., & Radmard, S. (2013). Türkiye’de lisansüstü eğitim gören uluslararası öğrencilerinin üniversiteye ilişkin görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(43), 250-269.

Bilgili, A. E. (2001). Bir ortaöğretim formatı olarak sosyal lise. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17 (2), 36-38.

Boratav. K. (1996). *Ekonomi ve küreselleşme*. Derleyen: Işın Kansu. Ankara: Kigem yayınları.

Brisset, C., Safdar, S., Lewis, J. R., and Sabatier, C. (2010). Psychological and sociocultural adaptation of university students in France: the case of vietnamese international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 34 (4), 413-426. doi: 10.1016/j.ijintrel.2010.02.009

Brown, L. and Jones, I. (2013). Encounters with racism and the international student experience. *Studies in Higher Education*, 38 (7), 1004-1019. doi: 10.1080/03075079.2011.614940

Chaudhry, A. Q., Kiran, M., and Khan, Z. (2013). Cultural problem being faced by international students in the university of the Punjab. *South Asian Studies*, 28(2), 479.

Çağlar, A. (1999). Türk üniversitelerinde öğrenim gören Türki cumhuriyet ve akraba toplulukları öğrencilerinin sorunları. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 133-169.

Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, Kalite, Uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. Eskişehir: Yükseköğretim Kurulu Yayın No 2014/2.

Çöllü, E.F. ve Öztürk Y.E. (2009). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarından Türkiye’ye yükseköğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin uyum ve iletişim sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 11, 223-239.

Due, C., Zambrano, S. C., Chur-Hansen, A., Turnbull, D., and Niess, C. (2015). Higher degree by research in a foreign country: A thematic analysis of

the experiences of international students and academic supervisors. *Quality in Higher Education*, 21, 52–65.

- Ekinci, C. E. ve Burgaz, B. (2007). Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin bazı akademik hizmetlere ilişkin beklenti ve memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 120-134.
- Erasmus yükseköğretim programı. (2016). Erişim adresi: <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmusprogram%C4%B1/y%C3%BCKsek%C3%B6%C4%9Fretim-program%C4%B1>.
- Erdoğan, İ. (1995). *Karşılaştırmalı eğitim çağdaş eğitim sistemleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2003). Karşılaştırmalı eğitim: Türk eğitim bilimleri çalışmaları içinde önemsenmesi gereken bir alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (3), 265-282.
- Erkizan, H. N. (2002). Küreselleşmenin düşünsel ve tarihsel temelleri üzerine. Dokuz Eylül Üniversitesi, *Doğu Batı Düşünce Dergisi* 18 (1), 25-27.
- Eroğlu, Ö. (2002). *Küreselleşme ekonomik krizler ve Türkiye*. İsparta: Bilim Kitabevi.
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Esentürk-Ercan, L. (1998). *Yabancı uyruklu ve Türk Üniversite öğrencilerine ait sorunların bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Fidan N., ve Erden M. (1998). *Eğitime Giriş*, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Forbes-Mewett, H., and Nyland, C. (2013). Funding international student support services: Tension and power in the university. *Higher Education*, 65 (2), 181-192. doi: 10.1007/s10734-012-9537-0
- Garabayev, B. (2000). *Türkiye’de yüksek öğrenim gören Türk Cumhuriyetleri öğrencilerinin uyum sorunları ve Türkiye ve Türklere ilişkin kalıp yargıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Gu ve Schweisfurth, M. (2016). *Studying abroad and coming home: the experiences of Chinese students and returnees*. A Handbook of Chinese Education, USA.
- Guilfoyle, A. (2006). *Peers, family, community, supervisors and governance: A review of key sites for supporting international postgraduate students’ transitional learning experiences in experience of learning*. 15. Annual

Teaching Learning Forum 'da sunuldu. Perth: The University of Western Australia.

Güçlü, N. (1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 101-110.

Güleç, İ. ve İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.

Güvenç, N. (1998). *Küreselleşme ve Türkiye*. İstanbul: BDS yayınları.

Hellstén, M. (2002). *Students in transition: Needs and experiences of international students in Australia*. 16th Australian International Education Conference' da sunuldu. Tasmania: University of Newcastle.

Kara, M. (2001). *Türk ve Fransız eğitim sistemlerinin karşılaştırması*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.

Karaoğlu, F. (2007). *Yabancı uyruklu öğrencilerde uyuma davranışı: TÖMER örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kavak, Y. ve Başkan, G. A. (2001). Türkiye'nin Türk cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarına yönelik eğitim politika ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 92 -103.

Kaymakçı, O. (2007). *Küreselleşme üzerine notlar*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Khawaja, N. G. and Stallman H. M. (2011). Understanding the coping strategies of international students: A qualitative approach. *Australian Journal of Guidance and Counselling*, 7, 203-224.

Kılıçlar, A., Sarı, Y. ve Seçilmiş, C. (2012). Türk dünyasından gelen öğrencilerin yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi: turizm öğrencileri örneği. *Bilgi-Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 61, 157-172.

Kıroğlu, K., Kesten, A., Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, (2), 26-39.

Köylü, M. (2001). Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesine devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin fakülte hakkındaki düşünce, sorun ve beklentileri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12(12-13), 131-153.

Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs üniversitesi'ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre

yaşadıkları sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50.

Lauwerys, J., Varış, F., Neff, K. (1979). *Mukayeseli eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Leung, C. (2001). The psychological adaptation of overseas and migrant students in Australia. *International Journal of Psychology*, 36, 251–259.

Makdisi, G. (1981). *The rise of colleges: Institutions of learning in Islam and the West*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Menzies, J. L. and Baron, R. (2014). International postgraduate student transition experiences: the importance of student societies and friends. *Innovations in Education and Teaching International*, 51 (1), 84-94. doi: 10.1080/14703297.2013.771972

Mevlana değişim programı. (2016). Erişim adresi: <http://www.yok.gov.tr/web/mevlana/temel-bilgiler>

Musaoğlu, B. N. (2016). Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin entegrasyon süreci. *Türk Dünyası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-24.

Otrar, M., Ekşi, H., Dilmaç, B. ve Şirin, A. (2001). Türkiye’de öğrenim gören Türk ve akraba topluluk öğrencilerinin stres kaynakları, başa çıkma tarzları ile ruh sağlığı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 473-506.

Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özoğlu, M. ve Gür, B. (2012). Küresel eğilimler ışığında Türkiye’de uluslararası öğrenciler. Ankara: SETA Yayınları.

Pedersen, P. B. (1991). Counseling international students. *The Counseling Psychologist*, 19 (1), 10-58. Erişim adresi: <http://intl-tcp.sagepub.com>

Philips, D., Schweisfurth, M. (2008). *Comparative and international education*. London: Continuum International Publishing Group.

Reilly, A., Hickey, T., and Ryan, D. (2015). The experiences of American international students in a large Irish university. *Journal of International Students*, 5(1), 86-98.

Rienties, B., Luchoomun, D., and Tempelaar, D. (2014). Academic and social integration of master students: A cross-institutional comparison between

Dutch and international students. *Innovations in Education and Teaching International*, 51 (2), 130-141. doi: 10.1080/14703297.2013.771973

Robertson, R. (1999). *Küreselleşme toplum kuramı ve küresel kültür*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Russell, J., Rosenthal, D., Thomson, G. (2009). *The international student experience: Three styles of adaptation*. *High Education*. 60, 235–249.

Sağlam, M. (1999). *Avrupa ülkelerinin eğitim sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Savic, S. (2008). Coping with stress: The perspective of international students. *Art, Design & Communication in Higher Education*, 6, 145–158.

Sawir, E. (2005). Language difficulties of international students in Australia: The effects of prior learning experience. *International Education Journal*, 6, 567–580.

Searle, W. and Ward, C. (1990). The prediction of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 14 (4), 449-464. doi: 10.1016/0147-1767(90)90030-Z

Şaylan, G. (1996), *Değişim küreselleşme ve devletin yeni işlevi*, İmge Yayınları, Ankara.

Tezcan, M. (2002). *Postmodern ve küresel toplumda eğitim*. Ankara: Anı yayıncılık.

Timur, T.(1999). *Masaldan bunalıma yeni dünya düzeni*, Derleyen: Işın Kansu. İstanbul: Cumhuriyet kitapları.

Tok, M., & Yığın, M. (2013). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Öğrenme Nedenlerine İlişkin Bir Durum Çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 8, 132-147.

Traş, Z. ve Güngör, H.C. (2011). Avrupa ülkelerinden gelen yabancı uyruklu Türk asıllı üniversite öğrencilerinin, üniversite öğrenimleri sırasında algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağıllık durumları ile ilgili görüşleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 262-273.

Türkiye eğitim sisteminde eğitim-öğretim kademeleri (2017). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim Turkey*: MEB Erişim adresi: http://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=270

Uluslararası Eğitim Felsefesi Kongresi. (2010). *Küreselleşme sürecinde eğitim sorunlarının felsefi boyutu*. Ankara: Eğitim Bilimleri Sendikası.

UNESCO. (2017). Erişim adresi: <http://data.uis.unesco.org/Index.aspx?queryid=172>

- Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim bilimi kuram ve teknikler*. Ankara: Eylül Yayınları.
- Volet, S. E., & Ang, G. (1998). Culturally mixed groups on international campuses: An opportunity for Inter-cultural learning. *Higher Education Research and Development*, 17, 5-23.
- Wang, Y., and Xiao, F. (2014). East Asian international students and psychological well-being: A systematic review. *Journal of International Students*, 4, 301-313.
- Yabancı Uyruklu Öğrencilerin en çok tercih ettiği ülkeler (2013). "Education at a Glance". OECD, Education Indicators in Focus, 5 (2), 307.
- Yağcı E., Ekinci C. E. , Burgaz B. , Kelecioğlu H. ve Ergene T. (2007). Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 229-239.
- Yang, H., Harlow, S., Maddux, C., and Smaby, M. (2006). The impact of cross-cultural experiences on worldviews of Chinese international students. *Counseling and Values*, 51 (1), 21-38. doi: 10.1002/j.2161-007X.2006.tb00063.x
- Yang, M., Webster, B., & Prosser, M. (2011). Travelling a thousand miles: Hong Kong Chinese students' study abroad experience. *International Journal of Intercultural Relations*, 35 (1), 69-78. doi:10.1016/j.ijintrel.2010.09.010
- Yates, L. and Wahid, R. (2013). Challenges to brand Australia: International students and the problem with speaking. *Higher Education Research and Development*, 32, 1037-1050.
- Yazıcı. İ. (2009). *Türk ve Kanada eğitim sistemlerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Ankara.
- YÖK (2018). Erişim adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yu, B. (2013). Asian international students at an Australian University: Mapping the paths between integrative motivation, competence in L2 communication, cross-cultural adaptation and persistence with structural equation modelling. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 34, 727-742.

Yu, B., Chen, X., Li, S., Liu, Y., Jacques-Tiura, A. J., and Yan, H. (2014). Acculturative stress and influential factors among international students in China: A structural dynamic perspective. *PloS one*, 9(4), 296-322.

Yüksek Öğretim ve Toplum Çalışma Gurubu. (2000). *Gelişmekte olan ülkelerde yüksek öğrenim*. Amerika Birleşik Devletleri: Dünya Bankası.

